LIBRARY
DEC 06 1982
STATE HISTORICAL SOCIETY OF WISCONSIN

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 46 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, LAPKRIČIO [NOVEMBER] 26, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

"Žaliųjų" partija
"Kramer prieš Kramer"
Skaitant latviškai . . .
Paminklas veteranams

R. BARANIKAS

Vakarų Vokietijoje vis žymesnę rolę vaidina taip vadinama "Žaliųjų" partija. Ji jau atsiekė nemenkus laimėjimus praeituose savivaldybių ir provincijų rinkimuose ir manoma, kad ateinančių metų kovo 6 dienos rinkimuose ji atsieks dar žymesnius laimėjimus į šalies parlamentą—bundestagą.

Kas tai per partija? Jos pavadinimas kilęs iš pirmo jos siekimo : sustabdyti aplinkos-gamtos teršimą nuodingomis ir sveikatai kenksmingomis atmatomis iš pramonės, apsaugoti oro, vandens, žemės švarą. Bet tai ne vienintelis siekimas—"žalieji" stoja ir už nusiginklavimą, prieš termobranduolinius ginklus, prieš bet kokius branduolinius bandymus. Jie taipgi stoja už lygias moterų teises, už jaunimo teisę gauti darbo, už senesnės kartos interesų apsaugą. Jie taipgi ragina palikti NATO.

Tai, žinoma, vis geri siekiai, ir nestebėtina, kad ta naujoji partija atitraukė nemažai balsuotojų nuo socialdemokratų.

Kaslink "žaliųjų" pažiūrų į tarptautinę politiką, jų programa labiau miglota.

□

Vienas populiariausių Amerikos filmų per ilgą laiką buvo "Kramer versus Kramer"—drama apie išsiskyrusią newyorkiečių porelę, kuri kovoja tarpusavyje už teisę auklėti savo sūnelį. Gabieji aktoriai Merryl Streep ir Dustin Hoffman tą sentimentalę dramą iškelia į gan aukštą meninį lygį, nors feministės filmą kritikavo kaip nesimpatingą moterų teisėms.

Pasirodo, kad tas filmas paliečia žmonių širdies stygas ne tik šioje šalyje,—Vilniuje "Kramer prieš Kramerį" rodomas su dideliu pasisekimu. "Draugystės" kinoteatre filmo sentimentali pabaiga turbūt išspaudžia ašaras, kaip išspaudė New Yorko teatruose . . . .

□

Beje, Vilniaus kino-teatrai turi labai protingą filmų rodymo sistemą. Taip, pavyzdžiui, "Draugystė" rodo "Kramer prieš Kramerį" 11 valandą ryto ir vėliau pirmą, penktą, septintą ir devintą valandą. Bet trečią valandą rodomas kitas filmas, "Nuostabus ąžuolynas" tinkantis vaikams, kurie kaip tik tuo metu grįžta iš mokyklų. Tas įgalina vaikus, kurie nenori grįžti namo prieš tėvams grįžus iš darbo, praleisti dvi malonias valandas teatre! Čia, mūsų šalyje, vaikams tinkami filmai rodomi dažniausiai šeštadieniais—ir tai tik mažesniuose miesteliuose. Didmiesčiuose jokių pastangų nedaroma tuo atžvilgiu.

□

Kai užsuku į New Yorko vidumiestyje esančią tarybinių knygų ir kitų leidinių parduotuvę ("Four Continents Bookshop"), kartais nusiperku ir latviškus leidinius. Nesuprantu pilnai latvių kalbos, bet dėl jos panašumo į mūsų kalbą labai įdomu "iššifruoti" tekstus be žodyno. Paėmus į rankas Rygos laikraštį "Gina" ("Kova") kartais jauti, kad žiūri į kito dialekto lietuvišką laikraštį : štai skyrius pavadintas "Mūsų Planeta"; štai skiltis pavadinta "Vakar"; Lietuva latvių kalboje vadinama lygiai taip—"Lietuva" ("Lievas" kilmininke), tuo tarpu, kai visas kitas likusis pasaulis mūsų senam kraštui turi kitokius pavadinimus.

□

Washingtone atidarytas didžiulis paminklas Vietnamo karo veteranams. Paminklas granitinės sienos pavidale, ant kurios iškaltos apie 55,000 kritusių JAV karių pavardžių. Bet daugelis Vietnamo veteranų stoja prieš tą paminklą, nes valdžia ignoruoja tikrus veteranų interesus, atsisako mediciniškai aptarnauti tuos, kurie kenčia nuo "Agent orange" nuodų, mažina pensijas, aptarnavimą veteranų ligoninėse.

Sveikinkite savuosius per "Laisvę"

Su žiemos šventėmis, su Naujaisiais Metais sveikinkime savo artimuosius per laikraštį "Laisvę". Bus laikraščiui parama ir pasieksite visus su vienu parašymu. Bet nedelskite—tuojau prisiųskite savo sveikinimus. Kaina $10.00

ADMINISTRACIJA

JFK žuvimo metinės ir ginklo kontrolė JAV

Washington. — Už ginklo kontrolę Amerikoje kovojanti National Council for a Responsible Firearms Policy, Inc., čia išleistame pareiškime tvirtina, kad, kaip prieš 19 metų, kada buvo nušautas prez. Kennedy, taip ir dabar, Amerikoje tebėra lengva nusipirkti ginklą.

Taip pat pabrėžiama, jog lengvai gaunamas ginklas ir pasikėsinime prieš prez. Reagan rodo, kaip lengvai šiame krašte žiūrima į ginklo kontrolę.

Nuo to laiko, kai žudiko kulka mirtinai peršovė prez. Kennedy, Amerikoje nuo ginklo žuvo daugiau kaip 200,000 žmonių, apie 190,000 patys nusišovė ir apie 50,000 susižeidė netyčia. Per tą patį laikotarpį ginklas sužeidė daugiau kaip 1.7 milijoną gyventojų ir 2.7 milijonai žmonių buvo apiplėšti ginkluotų banditų.

Tarp daugelio veiksnių, kurie yra kalti dėl to, kad negalima įvesti griežtą ginklo kontrolę, nurodoma ir Teisingumo ministerija.

Popiežius ragina kovoti su Mafia

Palermo, Sicilija. — Dvi dienas popiežius Jonas Paulius II praleido Sicilijoje. Kalbėdamas Palermo miesto jaunimui, jis ragino sukurti naują visuomenę be korupcijos ir narkotikų. Tas miestas yra žinomas kaip labiausiai užvaldytas narkomanų ir Mafios. Jis kvietė izoliuoti ir išardyti Mafią už vykdomas pogrindžio žmogžudystes, bet paskutiniu momentu praleido iš savo anksčiau surašytos kalbos sakinius, kuriais jaunimas buvo kviečiamas kovoti prieš "omerta", Mafijos paslapties ir keršto kodą, kuris sulaiko daugelį nuo liudijimo prieš Mafiją. Tačiau jis palaikė Sicilijos bažnyčios vyresnybės Mafijos nariams taikomą ekskomunikavimą.

Tarybų Sąjunga nori geresniu santykių su Amerika

William Verity, JAV-TSRS Prekybos ir Ekonominės Tarybos pirmininkas, kalbasi su Tarybų Sąjungos premjeru Nikolaj Tichonovu pietų metu Kremliuje.

Maskva. — Lapkričio 18 d. kalbėdamas Kremliuje amerikiečiams prekybininkams surengtų pietų metu, Tarybų Sąjungos ministrų tarybos pirmininkas Nikolaj Tichonov pareiškė, kad prez. Reagano neseniai pareikštas noras pagerinti abipusio santykius pilnai atitinka TSRS troškimą.

Jis pabrėžė, kad Tarybų Sąjunga visą laiką stovi už normalius ir, dar daugiau, už draugiškus santykius. Taip yra buvę praeityje, taip gali būti ir ateityje. Tichonovas turėjo galvoje prez. Reagano telegramą Tarybų Sąjungos vadovybei ryšium su užuojautos pareiškimu dėl Brežnevo mirties. Toje telegramoje Amerikos prezidentas reiškė viltį, kad pagėrėtų abipusio santykiai.

Dėl santykių atvėsimo Tichonovas kaltino Ameriką, jos įvairias sankcijas ir embargus. Jis pagyrė amerikiečius prekybininkus, kurie yra toliaregiai ir viltingai nusiteikę dėl prekybos vystymo tarp TSRS ir JAV. Jis priminė, kad dvyliktajame penkmetyje 1986-90 metams Tarybų Sąjunga planuoja išplėsti prekybą su visomis kompanijomis tų kraštų, kurie užtikrins sąžiningą sutarčių vykdymą.

Apie pora šimtų amerikiečių prekybininkų dalyvavo čia konferencijoje, kurią rengė JAV-TSRS Prekybos ir Ekonominė Taryba. Ši konferencija jau buvo suplanuota senokai, ir joje turėjo ir šiemet dalyvauti Leonidas Brežnevas, kaip jis dalyvaudavęs anksčiau. Dabar su konferencijos dalyviais susitiko Tichonovas.

Ši Taryba savo būstinę turi New Yorke ir apjungia kompanijas, kurios suinteresuotos prekiauti su Tarybų Sąjunga.

Atžymės Brežnevo atminimą

Maskva. — TSRS Komunistų Partijos Centro Komiteto posėdyje, kuriame jo sekretorius Jurijus Andropov padarė pagrindinį pranešimą apie tarptautinę ir vidaus padėtį, nutarta atžymėti lapkričio 10 d. mirusio TSRS vadovo Brežnevo atminimą.

Priimtajame įsakyme išminėtas didelis sąrašas vietovių, fabrikų ir mokyklų, kurioms suteikiamas Brežnevo vardas. Ju tarpe yra visa, kas surišta su velionio gyvenimu ir veikla. Taip pat Brežnevo vardu bus pavadinti rajonai ir aikštės Maskvoje, Leningrade, Kijeve, Alma-Atoje ir Dneprodersinske. Jo vardą nešios trys didžiuliai laivai—atominis ledlaužis, karo laivas ir keleivinis laivas.

Tasso agentūra paskelbė, jog Centro Komiteto posedyje nauju politbiuro nariu išrinktas Geidar Alirza, partijos darbuotojas iš Azerbaidžano, 59 m. amžiaus, vieton dėl nesveikatos pasitraukusio 76-erių metų amžiaus partijos veterano Andrejaus Kirilenko.

Roma. — Oficialiai paskelbta, kad trys tarptautinių bankų ekspertai, kuriems buvo pavesta ištirti Vatikano banko įsivėlimą į Italijos bankų skandalą, nerado jokių prasižengimų. Tuo būdu atstatytas Vatikano banko ir jo prezidento Pauliaus Marcinkaus vardas.

Katalikų vyskupai smerkia JAV branduolinę strategiją

Washington. — Amerikos katalikų vyskupų konferencija lapkričio 18 d. nutarė ligi ateinančio pavasario užbaigti pastoracinį laišką, kuris smerkia JAV strategiją branduolinių ginklų srityje kaip nemoralią.

Ateinančių metų gegužės 2-3 dienomis jie susirinks Chicagoje ir tada duos savo aprobatą laiškui, kurį dabar kritikavo kai kurie vyskupai ir prez. Reagano administracijos pareigūnai. To laiško projektą parengė penkių asmenų komisija, pirmininkaujama Chicagos arkivyskupo Joseph Bernardin. Dabar jai pavesta įvesti pataisų, kurių pageidavo konferencijos dalyviai.

Dabartinėje redakcijoje tas laiškas teigia, jog bet koks branduolinis puolimas, dėl savo veikimo apimties ir naikinamosios galios, yra nemoralus veiksmas. Nemoraliu laikomas net pats ketinimas tokiam puolimui įvykdyti. Ypatingai pasisakoma prieš paskirų miestų parinkimą taikiniais ir prieš prez. Reagano pareikštą norą pirmiausia smogti branduoliniais ginklais, jei Tarybų Sąjunga pasiektų pranašumo konvencinių ginklų srityje. Nenaudojant termino "užšaltyti", laiške kviečiama Amerika ir Tarybų Sąjunga pasiekti susitarimo tuojau pat sustabdyti naujų branduolinių ginklų gamybą.

Tai jau ne pirmas sykis, kai Amerikos katalikų dvasininkija pasisako klausimais, kurie rūpi žmonėms ir užima poziciją, kurį eina ir prieš JAV vyriausybę. 1971 m. vyskupai smerkė karą Vietname, o po keleto metų išėjo prieš Aukščiausiojo Teismo sprendimą dėl abortų. Neseniai jie buvo pakėlę balsą ir prieš JAV karinę pagalbą Salvadoro chuntai, smerkė prez. Reagano biudžeto apkarpymus socialinėms programoms, o dabar išeina ir prieš ginklavimąsi.

Arkivyskupas Joseph Bernardin

Gallop tyrimų biuro duomenimis, vyskupai turi solidų pritarimą Amerikos 50 milijonų katalikų tarpe.

Prez. Reagan paskelbė savo MX raketų planą

Prez. Ronald Reagan, kai jis lapkričio 22 d. kalbėjo į amerikiečius, pranešdamas apie naujų raketų MX dislokavimą Wyoming valstijoje.

Washington.—Lapkričio 22 d., per TV ir radiją kalbėdamas iš Baltųjų rūmų, prez. Reagan paskelbė savo seniai žadėtą planą dėl MX branduolinių raketų dislokavimo. Jis prašys Kongresą, kad tam tikslui paskirtų $25 bilijonus.

Prezidentas aiškino, kad tos raketos bus dislokuotos Wyoming valstijoje ir bus tikras atkirtis prieš Tarybų Sąjungos raketų srityje pasiektą pirmumą. Jos bus išdėstytos dvidešimties mylių plote ir taip, kad, eventualaus puolimo atveju, jos sprogdamos susprogdintų ir priešo leidžiamas raketas.

Šis planas vienoje vietoje išdėstyti raketas, jau daugiau kaip metus svarstytas prez. Reagano administracijos ir Kongreso, yra diametraliai skirtingas nuo buv. prez. Carterio plano. Tasai buvo siūlęs pavieniui, ne taip tankiai, dislokuoti raketas Amerikos vakarinėse valstijose, kad priešui būtų sunkiau jas surasti ir sunaikinti.

Dabartinio plano kritikai vistiek tvirtina, kad Tarybų Sąjunga, jei norės, galės surasti būdų didesniam raketų skaičiui sunaikinti, išvengiant tos vadinamos "fratricide" padėties, kada, sprogdamos MX raketos, sprogdina ir puolančiasias.

Aiškindamas šitokių naujų raketų reikalingumą, prezidentas apžvelgė Tarybų Sąjungos ir JAV balansą branduolinių ginklų srityje ir diagramomis parodė Tarybų Sąjungos pranašumą. Tardamas, kad JAV nori ir siekia nusiginklavimo, jis tvirtino, jog dabartinis žingsnis Amerikai duos lygias kortas su Tarybų Sąjunga. Jis išminėjo jau anksčiau skelbtuosius JAV siūlymus nusiginkluoti ir nurodė, kad šiuo metu abidvi pusės dalyvauja net trijų rūšių derybose dėl nusiginklavimo strateginių ginklų, vidutinio siekimo raketų ir konvencinių ginklų Europoje srityje.

Prez. Reagan taip pat pranešė, kad Tarybų Sąjungos vadovybei jis pasiuntęs laišką, kuriame pasiūlęs keletą būdų "sustiprinti abipusio pasitikėjimui" ir sumažinti "staigumo ir apsiskaičiavimo" pavojui nūdienėje branduolinio amžiaus eroje.

Jis pasiūlė, kad abi pusės viena kitai iš anksto pranėštų apie visus raketų bandymus; apie karinius manevrus ir pasikeistų atominių ginklų žiniomis; kad rūpestingai panagrinėtų, kaip galima būtų patobulinti vadinamą "hot line" tarp TSRS ir JAV vadovų.

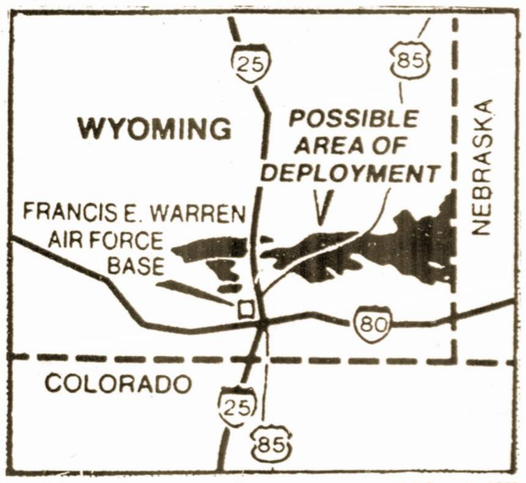

Juodai pažymėta vieta, kur numatoma dislokuoti MX raketas.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Katalikų vyskupai nepabugo

"Nelengva mus išgąsdinti." Taip išsireiškė katalikų arkivyskupas J. Bernardinas, kalbėdamas 285 Jungtinių Valstijų katalikų vyskupų suvažiavime Washingtone praeitą savaitę. Katalikų vyskupai ten buvo susirinkę svarstyti termobranduolinio karo pavojų, branduolinį ginklavimąsi, reikalą tą ginklavimąsi aprubežiuoti, reikalą termobranduolinių ginklų lygį "užšaldyti".

Vyskupai išrinko specialią komisiją pareiškimui formuluoti, ir tos komisijos pirmininku tapo išrinktas Chicagos arkivyskupas J. Bernardinas. Pareiškimas ilgas, apimantis net 105 puslapius, tapo išleistas, ir jame Amerikos katalikų dvasiškija, kalbanti 50 milionų katalikų vardu, pasisakė už maždaug tas pačias pozicijas, kurių laikosi JAV taikos judėjimas.

Bet apie ką arkivyskupas kalbėjo, kai jis pabrėžė, kad aukštosios katalikų dvasiškijos nelengva išgąsdinti? Ogi, jis kalbėjo atsakydamas prezidento Reagano administracijai. Mat, valdžia dėjo visas galimas pastangas sulaikyti katalikų hierarchiją nuo pasisakymo už taiką.

Dar kelios dienos prieš vyskupų konferencijos pradžią prezidentas savo spaudos konferencijoje padarė pareiškimą, kuriuom jis demagogiškai bandė apkaltinti taikos ir nusiginklavimo judėjimą neištikimybėje mūsų šaliai. Jis sakė, kad didžiulėje taikos demonstracijoje New Yorke šią vasarą, kurioje dalyvavo apie pusė milijono žmonių, tam tikrą rolę vaidino "užsienio agentai". Kas jie buvo ir kaip jie "vaidino rolę, jis nesakė, teisindamasis, kad jis "negali išduoti žvalgybos paslapčių". Nors jis neminėjo katalikų bažnyčios galvų ateinančios konferencijos, bet visiems buvo aišku, kad jis su savo pareiškimu, lyg ruošė ideologinę dirvą kaip nors atsukti vyskupus nuo jų užsibrėžto tikslo. Tuomi nepasitenkinęs, jis ėmėsi ir kito, tiesioginio žingsnio : jis įgaliojo savo patarėją Williamą Clarką parašyti pareiškimą, kuriame jis kritikuotų vyskupų ganytojišką laišką. Clarkas pats katalikas (todėl ir parinktas tai užduočiai) nejautė reikalo laikytis labai mandagaus tono : jo pareiškime jaučiasi ne tik kritikos, bet ir paslėptos bauginimo gaidos žymės . . .

Na, katalikų vyskupai nepabūgo. Vyskupas J. Gossmanas iš North Carolinos pareiškė spaudai :

"Clarko laiškas nepakeis mūsų nuomonės. Mūsų diskusijose jis nefiguruoja . . ."

Bet dar aiškiau ir labiau teisioginiai Reaganui atsakė pats arkivyskupas Bernardinas, pabrėždamas, kad nelengva vyskupus išgąsdinti. Prezidento ir jo administracijos bandymas atnešė kaip tik atvirkščių rezultatų : katalikų bažnyčios balsas už taiką dar sutvirtėjo.

Kokį atgarsį šis reiškinys turi Amerikos lietuvių visuomenėje? Juk "vaduotojų" ir "veiksnių" tarpe katalikiškoji srovė vaidina vadovaujančią rolę. Juk, paprastai dauguma tų veikėjų stoja prieš detantę, už šaltojo karo aršinimą, už dar smarkesnį ginklavimąsi. Ką jis sako dabar, kai jų pačių vyriausioji dvasiškija, kalbėdama penkiasdešimt milijonų katalikų vardu, atsistoja taikos pozicijose? Ogi, jie tyli. Bet kaip ilgai jie gali tylėti, lyg jie gyvena kitoje planetoje?

Daug susitikimų Maskvoje . . .

Pagerbti mirusį Brežnevą, kad išreikšti savo užuojautą Tarybų Sąjungos tautoms, į Maskvą buvo suplaukę valdžios galvos ir lyderiai iš visų pasaulio kampų. Tas rodo ne tik gilią pagarbą, kurioje pasaulis laikė L. Brežnevą, bet ir galingąją rolę, kurią Tarybų Sąjunga dabar vaidina pasaulyje. Sąrašas delegacijų galvų, kurie buvo atvykę į laidotuves, rodo, koks platus politinis spektrumas tų, kurie susirinko : visų socialistinių kraštų atstovai, įskaitant Kinijos užsienio reikalų ministrą, Jugoslavijos prezidentą, Kubos Castro, Lenkijos Jaruzelskį. Trečiojo pasaulio vyriausieji vadovai įskaitant Indijos Indira Gandhį, palestiniečių vadovą Jasirą Arafatą, Mozambiko, Angolos, Alžyro ir kitų Afrikos kraštų lyderius; atvyko socialdemokratiniai lyderiai, kurie stovi Europos šalių galviniuose : Graikijos Papandreu, Švedijos Palme ir kiti, taipgi Prancūzijos premjeras. Britai atsiuntė savo užsienio reikalų ministrą. Iš JAV atvyko viceprezidentas Bushas ir užsienio reikalų (Valstybės) sekretorius Schultzas.

Kaip paprastai esti tokiuose atvejuose, valstybės galvos ir kiti aukšti pareigūnai ne tik dalyvauja liūdėsio apeigose, bet randa ir progų susitikti ir pasikalbėti. Visas pasaulis pažymėjo, kad naujojo tarybinio vadovo Andropovo ilgas pasikalbėjimas su Kinijos užsienio reikalų ministru buvo reikšmingas, rodantis, kad tos dvi didžiulės socialistinės šalys pradeda artėti viena prie kitos. Tuo pačiu laiku atrodė, kad ir JAV delegacija, ypatingai viceprezidentas Bushas, bando kaip nors signalizuoti Tarybų Sąjungai, kad gal galima bus eiti prie švelnesnių santykių. Ar tai tik laikina Busho iniciatyva, ar tai ir Reagano noras, parodys artima ateitis. Tikėkime, kad susitikimai Maskvoje nelieks tuščiais žestais, bet pavirs pradžia pasaulinės politinės atmosferos giedrėjimui.

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS

Karo mašina

Kiek reikia ginklų žmogui nužudyti? Klausimas, atvirai pasakius, retoriškas. Gyvybei užgesinti pakanka kulkos arba, sakysim, mažytės sviedinio skeveldros. O kiek gi reikia šaudmenų, kad būtų sunaikinta ištisa tauta, valstybė ir jos gyventojai? Tur būt neapsiriksim teigdami, kad šiuolaikinės technikos, atomo amžiuje—nedaug. Pasaulyje jau sukaupta gausybė ginklo atsargų.

Washingtone išplatintame naujame pranešime "Karinės ir socialinės pasaulio šalių išlaidos, 1982 metai" sakoma, kad visų pasaulio branduolinių valstybių sukauptos branduolinio ginklo atsargos dabar sudaro 50,000 vienetų. Jų griaunamoji jėga daugiau kaip milijoną kartų viršija į Hirosimą numestos bombos sprogimo jėgą. Kiekvienam žemės gyventojui šiuo metu tenka po 3.5 tonos trotilo (imant pagrindu trotilo akvivalentą).

Šiame pranešime, kurį Ruth Seeward parengė ginklavimosi kontrolės šalininkų organizacijų koalicijos iniciatyva, norima pabrėžti, kad dėl branduoiinio ir nebranduolinio ginklavimosi varžybų iššvaistomi ištekliai, ir kad šios varžybos toli gražu nepadeda stiprinti tarptautinio saugumo.

Savo studijoje Ruth Seeward rašo, kad karinės išlaidos yra sunki našta pasaulio ekonomikai. Tie, kurie pasiima išteklius, reikalingus nekariniams poreikiams tenkinti, daro didžiulę žalą. Dėl jų kaltės mažėja gamybos efektyvumas, lėtėja vystymasis, daugėja žmonių, kurie neturi pragyvenimui elementariai reikalingų dalykų. Tokių žmonių ir šiaip jau yra šimtai milijonų.

Remdamasi Pentagono, Centrinės žvalgybos valdybos ir kitų Amerikos vyriausybinių įstaigų pateikta informacija, šio pranešimo autorė teigia, kad :

— Pasaulyje sukauptos branduolinio ginklo atsargos savo sprogstamąja galia yra ekvivalentiškos šešiolikai milijonų tonų trotilo. Antrojo pasaulinio karo metu buvo sunaudota 3 milijonai tonų šaudmenų ir žuvo nuo 40 iki 50 milijonų žmonių.

— Kiekvienam šimtui tūkstančių žmonių tenka 556 kareiviai ir 85 gydytojai. Maždaug 100 milijonų žmonių visame pasaulyje tiesiogiai arba netiesiogiai yra susiję su karine veikla.

— 32 šalių vyriausybės išleidžia daugiau lėšų kariniams reikalams negu švietimui ir sveikatos apsaugai.

— Nors branduolinė katastrofa kol kas neįvyko, nemažiau kaip 10 milijonų žmonių žuvo po antrojo pasaulinio karo vykusiuose vadinamuosiuose "lokaliniuose karuose", žymi dalis jų—taikūs gyventojai, o ne kareiviai.

Štai kodėl Tarybų Sąjunga pasaulio tautoms siūlo taikos politiką, pradėti rimtas derybas dėl nusiginklavimo, branduolinio ginklo atsargų sumažinimo iki visiško jo likvidavimo. Deja, šito, kol kas nenori JAV—jų administracija, agresyvus NATO blokas.

V. Burbulis

Haga. — Olandijos naujoji vyriausybė parlamentui prisiųstame pranešime pateikė naują biudžetą, kuris labai apkarpytas, siekiant sumažinti infliaciją ir pagerinti ekonominę krašto padėtį. Kartu užšaldomi darbininkų atlyginimai. Socialistinės darbininkų unijos paskelbė, jog seks "masiniai ir ilgi" streikai.

LIETUVOS TSR DIENOS MASKVOJE, TSRS LIAUDIES ŪKIO PASIEKIMŲ PARODOJE

Nuotraukoje : **Lietuvos pasiuntiniai Raudonojoje aikštėje neša vainiką į V. Lenino mauzoliejų.**

Nuotraukoje : **V. Lenino bute muziejuje Kremliuje. Centre— Lietuvos KP CK sekretorius L. Šepetys [dešinėje] ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas K. Kairys.**

Nuotraukoje : **Kauno "Rasos" ansamblio šokėjos sveikina lankytojus Liaudies ūkio pasiekimų parodoje.**

V. Gulevičiaus nuotraukos

Kaišiadoryse įvyko tradicinė aplinkos šventė. Apžiūroje atrinktos gražiausiai tvarkomos ūkių, įmonių ir gyventojų sodybos, vyko mugė, buvo organizuoti koncertai, gėlių paroda.

Nuotraukoje: **Savo sodybą gražiausiai sutvarkė Žiežmarių apylinkės gyventojai Ada Šalkauskienė ir Petras Šalkauskas bei jų dukrelė Žiežmarių vidurinės mokyklos septintokė Rūta Šalkauskaitė.** K. Jankausko nuotrauka

Tirana. — Nauju Albanijos prezidentu išrinktas 56 m. amžiaus Ramiz Alia, komunistų partijos politbiuro narys. Nuo 1953 m. prezidentu buvęs Haxi Lleshi, 69 m., pasitraukęs iš pareigų dėl nesveikatos.

Peking. — Kinija pakeitė savo užsienio reikalų ministrą Huang Hua ir nauju paskyrė Wu Xueqian. Taip pat pakeistas ir gynybos ministras. Huang Hua buvo savo laiku Mao-Tse-tungo pasekėjas.

JUDITA VAIČIŪNAITĖ

Baltas balandi

Vėl prasikalk tamsoje iš kiaušinio,
skleisk čia sparnus ir apgobk spinduliais,
ulbesio tavo laukinio, auksinio
leisk neužmiršti aklagatvy, leisk, —
tu, viršum didmiesčių ūko besklandantis,
tu, tarp sprogimų besiblaškąs,
perintis bokštuose baltas balandi,
laimink šerkšnijančias vyšnių šakas. . .

Tamsėdama tirpsta diena

Gal iš sniego, iš sambrėškio,
gal iš nostalgijos
susilydžius žiemos valanda — —
keturi saksofonai į sutemas,
skaldyk
savo keturias sienas vardan
tos minios maišaties — —
ji tave iškamavo
ir sustingo ledynų tyla,
vos išvengus praūžusio tuščio KAMAZ'o
tu ant tilto — lyg statula,
suvilnija aksomas
lyg sniego draperija,
ir tamsėdama tirpsta diena,
troleibuso spūstim
prasiveržus ties perėja,
dar šerkšnotos šviesos sklidina. . .

Gėlės senuose portretuose

Įsegtos į plaukus
tulpės, pakalnutės, astros,
juodas kaspino aksomas,
nėriniai ir perlai.
akys iš tamsių auksinių rėmų — —
gyvos aistros,
išpleštos iš nebūties
jaunystės nykiai pergalei. . .

Rožės tarp krūtų,
dar skleidžiančios miglotą kvapą,
rožės, degančios po dulkėmis
baroko saulėj,
tebežydit drobėj,
mestos kažkuomet į kapą,
seklom spinduliavę iš gilybės
tauriai, blausiai. . .

Gėlės senuose portretuose — —
o grakščios puokštės
sapno veidrodžiuos,
o jūs, kurios prieš vėją puošėtės. . .

Lietingas sekmadienis

Skleidžiantis rūko pilkajai rožei,
rytą išnyrant Kotrynos bokštams,
nuteka gatvių skaidrūs mažorai
tiesiai link tavo namo upokšniais. . .

Pilkšvas, sidabriškas ir perlamutrinis
brėkštantis miestas, šaltai akmenuotas,
o dulsvame veidrodėly nuo pudrinės — —
veidas išblyškęs ir iškamuotas. . .

Neatpažįstamas, svetimas veidas,
po akimis nykūs nemigos ratai. . .
Vien iš miglos — be vaivorykščių
vaizdas,
vien iš miglos — tų kiemų kvadratai. .

Pokalbis telefonu

Mūsų tolstantys balsai
mylėjo vienas kitą — —
taip labai bijojo išsiduoti,
bet išsidavė,
išgirdau tave širdim — —
nuliūdus ir šviesi,
kambario tvankybės
ir laukimo iškankinta. . .

Buvo balsas — spindulys,
vien iš auksinių kvintų,
sugeriantis permainingą
to rugpjūčio šviesą,
skaidrinantis vakaro ramybę,
skurdžiai vienišą,
panorėjęs, kad laukinis
lūkestis pritvinktų. . .

Temo vasara, bet tai,
kas liko nenuskinta,
tebenoko saulėje,
ir vėjas žarą pratęsė,
pravirkau iš džiaugsmo ir iš graudulio,
supratus — —
mūsų tolstantys balsai
mylėjo vienas kitą. . .

Vaistai iš grybų

Rausvai oranžinis baltais gumbeliais grybas, kuris pagal senąsias religijas ilgai laikytas šventu, gali padėti gydyti epilepsiją, šizofreniją, malšinti pooperacinius skausmus. Šiame labai nuodingame grybe, vadinamame musine lakštabude, aptikta medžiagos, slopinančios nervinę veiklą -- skausmo signalų perdavimą centrinei nervų sistemai. Danikos karališkosios farmacijos mokyklos bendradarbiui P. Krogsgarui-Larsenui neseniai pagal grybo medžiagų struktūrą pavyko pagaminti sintetinius junginius, kurie nėra tokie nuodingi. Vienas junginių, vadinamasis THIP, skausmą malšina kaip morfijus, tačiau neturi pastarojo neigiamų savybių. Chirurgai jau susidomėjo šiuo preparatu, nes jis, malšindamas pooperacinius skausmus, netrikdo kvėpavimo ritmo. Kitas panašus junginys, vadinamas THPO, veiksmingai stabdo konvulsijas. P. Krogsgaras-Larsenas tiria dar vieną panašų sintetinį junginį, kuriuo numatoma gydyti šizofreniją. Šis preparatas imituoja gliutamininę rūgštį, — rašoma JAV žurnale „Science Digest".

Muzikos šventės Lietuvoje

Spalio viduryje įvyko Tarybų Lietuvoje tradicinis festivalis "Muzikos ruduo—82". Kaip ir ankstesniais metais, jis iškilmingai buvo pradėtas Druskininkuose, aikštelėje prie M. K. Čiurlionio paminklo. Festivalio atidarymo metu, taip pat M. K. Čiurlionio name muziejuje, "Dainavos" ir "Vilniaus" sanatorijose skambėjo liaudies dainos, lietuvių klasikinė muzika, dabartinių kompozitorių kūriniai. Kurorto gyventojams ir poilsiautojams koncertavo Vilniaus valstybinis kvartetas, Televizijos ir radijo mišrus choras, dainininkai, pianistai. Vilniečiai kompozitoriai, muzikologai papasakojo publikai apie suklestėjusią lietuvių tarybinę muziką, apie savo kūrybą.

"Muzikos ruduo"—labai populiarus Lietuvos kompozitorių sąjungos renginys, jau vienuolikti metai keliavęs po respubliką. Kompozitorių, muzikologų, artistų grupės susitiko su Zarasų ir Rokiškio, Biržų ir Pasvalio, Plungės ir Mažeikių miestų ir kaimų dirbančiaisiais, surengė koncertus ir pokalbius.

Festivaliai, dekados tapo įprastu Tarybų Lietuvos kultūrinio gyvenimo reiškiniu. Lietuva ypač garsėja kamerinės muzikos Vilniaus festivaliu, kuris neseniai buvo surengtas jau dešimtą kartą. Pusantros savaitės respublikos sostinės salėse, taip pat visuose miestuose, daugelyje rajonų su rimtosios muzikos koncertais pasirodė visi trys reprezentaciniai vilniškiai kvartetai bei Maskvos, Jerevano ir Kijevo garsūs kameriniai šio žanro ansambliai.

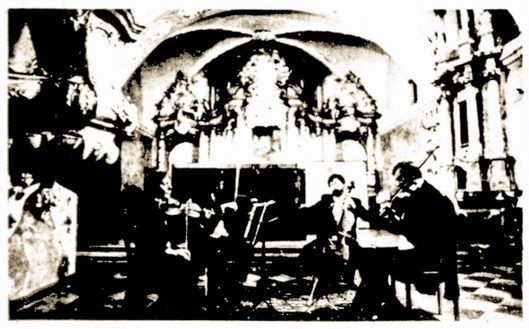

Nuotraukoje : **Vilniaus mažojoje baroko salėje styginių kvartetų festivalio metu groja M. K. Čiurlionio kvartetas.**

A. Sabaliausko nuotrauka

Plataus atgarsio susilaukia kasmet vykstantys Klaipėdos muzikos pavasario, Palangos "Baltijos jaunystės" lengvosios muzikos, Šiaulių senosios muzikos festivaliai. Jų metu muzikos mylėtojai susitinka ir su pajėgiausiais lietuviškais meno kolektyvais, susipažįsta ir su žinomais broliškų respublikų ansambliais.

O štai Kaunas tapo ir teatrinių švenčių arena. Bene masiškiausia iš jų—Lietuvos TSR ir broliškų respublikų muzikinių kolektyvų ir atlikėjų festivalis. Kartu su Vilniaus ir Kauno meno kolektyvais ir artistais beveik visą spalio mėnesį Lietuvoje koncertavo svečiai iš Maskvos, Sibirio, Latvijos, Gruzijos. O netrukus prasideda penktasis respublikos jaunųjų atlikėjų festivalis, kuriame dalyvaus 16 jaunųjų pianistų.

Miestų pavyzdžiu seka ir kaimiškieji rajonai. Antai Kelmės rajone jau įvyko penktoji meno renginių dekada jaunimui. Čia viešėjo apie 40 meno kolektyvų, artistų grupių, rašytojai. Veikė foto menininkų, liaudies meno meistrų, naujų knygų parodos. Dar šiemet įvyks profesionalaus meno dekada Šiaulių rajone. Pirmą kartą ruošiama, užbaigiant metus, muzikos dekada Klaipėdos miesto darbininkams.

J. Žukauskas

SPECIALIAI "LAISVEI"

Mintys stebint šventinį saliutą

Tai buvo lapkričio septintosios vakarą. Mes, mišri turistinė elektronikos dėl buotojų grupė, būdami už kelių tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos, laukėme aerouosto salėje vėluojančio lėktuvo. Toli virš kalnų, kur slypėjo mūsų ką tik paliktas Užkaukazės miestas, kas keliolika sekundžių iškildavo mirgantis šventinio saliuto fejerverkas, — Tarybinė šalis minėjo 65-ąsias savo žengimo į priekį metines.

Spalvoto televizoriaus ekrane vyko šventinė demonstracija. Su vėliavomis žygiavo darbo žmonių kolonos. Iš tribūnos aidėjo sveikinimai, išreiškiantys pagrindinius mūsų epochos uždavinius.

HARMONINGAI IŠVYSTYTA ASMENYBĖ

— Kiekvienam tarybiniam piliečiui harmoningai išvystytą asmenybę!—vienas mūsų turistas pakartojo išgirstą šūkį. Matyt, tuo metu pro tribūną žygiavo ideologinio fronto darbuotojai, į kuriuos buvo kreipiamasi, raginant juos karštai propaguoti marksizmo-leninizmo idėjas masėse.

— Harmoningai išvystytą?—klausiamai pakartojo Algis, mūsų grupės "išminčius". Kadangi visą kelionės metą mes įpratome vienas kitą vadinti vardais, aš čia nenurodau visų pavardžių. Man svarbu tik apytikriai užrašyti jų mintis.

— Kaip suprasti tą "harmoningumą"?—kalbėjo toliau Algis.—Juk žmogui būdinga kentauro prigimtis. Kentauras—tai mitinė senovės graikų būtybė, vaizduota kaip arklys su žmogaus liemeniu, rankomis ir galva. Harmonijos negali būti, nes žemoji arba keturkojiška prigimtis visą laiką maištauja prieš visuomeniškuosius polinkius.

Šie Algio žodžiai ir įžiebė diskusiją.

IŠSIVADAVĘS KENTAURAS

— Kentauro simbolis tiko tik senovėje,—pasipriešino vienas.—Mūsų laikais mes matome paminklus karžygiams, kurie, apžergę žirgą, veržliai skrieja į priekį. Tai išsivadavusio kentauro simbolis. Arklys—nebe pančiai žmogiškajai prigimčiai, o savotiškas ugnies paukštis, kurį apvaldęs jis harmoningai siekia tikslo. Dingo aukštesniosios prigimties konfliktas su žemesniąja, arklio, prigimtimi.

Čia pareiškė savo minčių daugelis aplink sėdinčių mūsų turistų, tačiau aš pateikiu tik svarbesniąsias, kurios vertos dėmesio ir kurios atiteko diskusijos temą.

Kai kas didžia dalimi sekė saliutą arba televizoriaus ekraną, ir tik protarpiais įsijungdavo į pašnekesį.

DŽIAUGSMAS KAIP ŠALUTINIS PRODUKTAS

— Žmogaus tikslas, apspręstas egzistencinės jo prigimties, yra būti naudingam savo darbu visuomenei,—toliau kalbėjo jis.—Paklusdamas tam tikslui, jis patiria aukščiausią ir natūraliausią laimę. Laimės siekimas ir paklusimas pagrindiniam tikslui harmoningai derinasi socialistinėje visuomenėje. Vergiškas darbas tos harmonijos nesuteikia. Tik taip aš suprantu harmoningą asmenybę.

Čia jo mintis papildė pedagogė Gražina :

— Laimė yra paradoksali filosofinė kategorija. Kai jos siekiama, ji dažnai dingsta, o apsireiškia tada, kai apie ją negalvojama. Kitaip sakant, laimė arba džiaugsmas yra šalutinis produktas, gaunamas siekiant pagrindinio egzistencijos uždavinio.

PRAMOGA PAJUNGTA PAGRINDINIAM TIKSLUI

— Negi yra smerktinos visos natūralios pramogos?—paprieštaravo Algis.—Nesąmonė!

— Kad žmogus būtų maksimaliai naudingas savo darbu,—pareiškė Gražina,—jis turi ne tik ilsėtis ir patirti įvairių pramoginių malonumų, bet ir visą laiką tobulinti save, ugdyti, tapti kuo turiningiausia asmenybe. Tačiau kaip ir poilsis, pramogos privalo turėti ribą. Kolei pramoga tarnauja pagrindiniam tikslui, tol ji yra sveika ir būtina.

Toliau kilo abejonė, ar galima kalbėti apie džiaugsmą atliekant itin sunkų darbą.

— Į Šveicariją suvažiuoja viso pasaulio nutrūktagalviai turtuoliai, kad kopdami į kalnus patirtų rizikos šiurpą,—pailiustravo pavyzdžiu kitas.—Kodėl? Todėl, kad žmogaus prigimčiai yra būdingas noras patirti pavojaus riziką. Aš nekalbu apie turistus alpinistus, kurie kopia saugiais maršrutais. Kada rizikuojama be tikslo, pasiekta pergalė neteikia tikro džiaugsmo, kaip kad esti ką nors gelbstint ar atliekant visuomenei naudingą žygdarbį. Pergalės džiaugsmas leidžia žmogui pajusti prometėjišką didybę.

MOTINYSTĖS DŽIAUGSMAS KAIP PROTOTIPAS

Laimės sąvoką pabandė apibendrinti Gražina. Jos nuomone, tikro džiaugsmo prototipas yra motinos džiaugsmas. Atliekant motinystės pareigą, negalvojama apie patirsimą džiaugsmą. Jis ateina savaime kaip atpildas už įdėtas pastangas, kaip pergalės triumfas.

Taip mums neprailgo tos valandos, kolei laukėme lėktuvo. Padrika savaiminė diskusija, kurią sukėlė nugirstas šventinis šūkis, paskatino mus paliesti svarbius gyvenimo klausimus.

Apie tai parašiau todėl, kad pažįstu jaunuolių, kurie siekia smagumų, visai pamiršdami, kad tikras džiaugsmas yra kilnios pareigos atlikimo šalutinis produktas.

L. Puronas

GYVENIMO IR KŪRYBOS LYDINYS

MINTYS APIE LITERATŪRINĮ PROCESĄ

Du šimtai penkiasdešimt literatūrinių vakarų. Tiek įvyko rašytojo Jono Mačiukevičiaus susitikimų su darbininkais ir kolūkiečiais, moksleiviais ir studentais, gydytojais ir inžinieriais... Kokiose tik auditorijose jam neteko skaityti savo kūrybą, atsakinėti į klausimus. Tuos klausimus J. Mačiukevičius renka, jų rašytojo archyve — tūkstančiai.

Rašytojo žodis literatūriniuose vakaruose neretai laikomas gyvąja publicistika. Tai patvirtina ir J. Mačiukevičiaus susitikimai su auditorija. Ruošdamas spaudai publicistikos knygą „Sugrįžimai", autorius joje numatė vieną skyrių paskirti atsakymams į dažniausiai pasitaikančius skaitytojų klausimus.

Spausdiname keletą puslapių iš rašytojo apmąstymų, pavadintų „Pokalbiai su visais".

Ką Jums byloja praėjusi savaitė?

— Baigiasi dar viena savaitė. Dar viena. Bus teisinga, jei pavadinsiu ją darbo savaite. Tų savaičių jau tiek daug praėjo, jog mes jų net neskaitome. Tiesiog gyvename. Taip įpratome. Įpratome prie laiko, kuriame dingsta arba išlieka mūsų darbai darbeliai.

Nemažai būna tokių akimirkų, kai bėgančiam laikui esam ypač jautrūs. Tada skausmingai atsidūstame: štai dar viena savaitė praėjo! Ir atsidūstame ne dėl to, kad tik padūsautume, o todėl, kad mintimis grįžtume ne tik į praėjusią savaitę, bet ir į praėjusius metus ir jau praeityje likusį visą gyvenimo gabalą, bandydami atrasti tas baltąsias dėmes, kurių neužpildėme geru darbu ar geru poelgiu arba bent jau geru žodžiu ir neišjudinome savo gerumu kitų gerumo.

Imi suprasti, kad tos mintys jau apie laimę, kurios visi trokštame ir kurios negali būti be gerų darbų, gerų poelgių, gerų žmonių. Tokiais atvejais visada apima geras ryžtas gyventi geriau, pilniau savę realizuoti.

Aš nelaikau naiviu žmogaus, kuris kitiems arba pats sau pasako, jog nuo ateinančio pirmadienio jis viską pradės iš naujo. Net laimę. Ar visada pavyksta tai įgyvendinti — kita šneka. Bet kur kas blogiau, jei žmogus jau niekam nesiryžta...

Kūrybinio kelio pradžia, kūrybinio proceso pradžia... Kuo artimos, kuo skirtingos šios sąvokos?

— Kūrybinio proceso pradžia — kūrėjo gimimas. Ir visai nesvarbu, kada žmogus imasi plunksnos. Jo pragyventi metai jau bus dalyvavę (ir visadą dalyvaus) kūrybiniame procese. Kiekviena dieną (ir net tada, kai nerašai) tęsiasi kūrybinis procesas, ir nedaug ką pasako parašytų (ar rašomų) knygų išvardijimas.

Be abejo, skaitytojui nelabai įdomu, kas kristalizuojasi rašytojo dvasioje, kada (ir kokia forma) išsilies į paviršių kiekviena konkreti diena. Jį domina rezultatas. Taip ir turi būti. Kaip medis augina vaisius — medžio reikalas. Mes tik žinome, kad jis turi subrandinti tuos vaisius. Tokia medžio paskirtis.

Kada mintimis keliauju po savo praeitį, visada ilgiausiai apsistoju prie savo kūrybinio kelio pradžios, nors tą pradžią ir labai sunku atsekti. Kūrybą kažkuo panaši į upę, kurios ištakos beveik niekada negali būti tiksliai pažymėtos. Šiuo ar kitu upeliuku ji prasideda? O kur to ar kito upeliuko pradžia? Kas ją ragina veržtis pro kemsynus, surankioti kiekvieną lašelį platesnei ir sraunesnei tėkmei?

Ką reiškia mano kūrybiniam keliui tie pirmieji negudriai sueiliuoti eilėraščiai, kurie dabar atrodo tokie bejėgiški? Ar be jų būtų buvę kiti? Kai manęs paklausia, kada aš pradėjau kurti, dažnai pasakau ne tą pačią datą.

Nemanau, kad kitiems labai svarbu, kada tu pradėjai rašyti, bet pačiam — labai svarbu. Juk ėjai įsitvėręs į pirmą eilutę kaip į motinos skverną. Ėjai per didelę nežinomybę ir dar didesnę nežinomybę. Jau daug suplėšei batų, o kelio galo taip ir nematyti. Žiūri atgal, nežinai, kur pradžia. Žiūri į priekį, nežinai, kur pabaiga. O gal ir gerai, kad yra toji paslaptis?!

Girdėjom, kad menininkai turi ypatingą vidinę klausą...

— Tik kažkokia vidinė klausa, tik neapčiuopiamas jutimas rašančiam pasako, kas savo vietoje, o kas ne. Be tos klausos, be tos nuojautos, nieko gero neparašysi, kaip nieko gero nesugros ir muzikantas, neturintis tikrosios klausos. Ta vidinė klausa reikalinga ir vertinant savo bei kitų kūrybą.

Dažnai apibūdinama: savitas talentas... Kuo jis pasižymi?

— Kiekvienas paukštis turi savo melodiją ir savo giesmę. Ir kiekvienas poetas turi savo intonaciją, savo temas. Bet yra vienas „bet". Paukščiui giesmininkui giesmių metas — kiekvienas pavasaris, o poetas, parašęs eilėraštį ar knygą, negali sakyti — iki kito pavasario...

Pradedantiesiems rašytojams patariama stebėti gyvenimą. O vis dėlto, kaip jį stebėti?

— Yra gyvenimas. Yra žmones. Stačiai kiekvieną minutę kažkas didelio vyksta šalia kiekvieno iš mūsų. Ir mes ne tik stebime, kas aplink vyksta, ne tik užfiksuojame tai, bet dideli įvykiai koreguoja ir mūsų gyvenimus, ir mūsų požiūrį, padeda suvokti naujas tiesas, netgi kažką pakeičia žmogaus dvasioje...

Kas yra stilius? Teko skaityti įvairiausių nuomonių, aforistiškiausių apibūdinimų...

— Mokėjimas valdyti žodį neretai ir sudaro savitą literatūrinį stilių...

Ar neatrodo, kad rašytojai kartais stengiasi būti per daug sudėtingi?..

— Dideli apibendrinimai, socialinė analizė, sudėtingi charakteriai, gili potekstė rašytojui visada rūpi, bet rezultatai ne visada atspindi norus. Išsiruošus kūrybiniam skrydžiui, man rodos, kiekvienam pravartu apsidairyti aplink, kur verda tikrasis mūsų gyvenimas ir plyti tos vietos, kurios labai gerai pažįstamos, kurias minime savo autobiografijose.

Daug rašote apie meilę. Kodėl?

— Meilė... Tai kažkas iš praeities, dabarties ir ateities. Ji nesiskaldo į atskirus epizodus ir neišsidalija atskiriems konkretiems asmenims, vieniems kaip košės ikrečiant daugiau, kitiems mažiau. Tai gyvenimo visuma ir gyvenimo turinys.

Esu daug rašęs apie meilę, net išleidęs meilės lyrikos knygą „Apie tave ir tau", bet nei išsėmiau tos temos, nei savo troškulį numaldžiau. Tik patyriau, kad meilė yra pats geriausias įkvėpimo šaltinis. Ir suvokiau, kad meilė yra ne tik kūrybos pradžia, bet ir jos esmė.

Kas nors gali pasakyti, kad meilė praeina, kad ji kartais sutrypiama ir lieka tik kančia. Bet tai irgi meilė, nes be tos kančios nesužinotume meilės didybės. Todėl mes ir esame amžini meilės skolininkai.

Koks, Jūsų nuomone, rajono laikraščio vaidmuo ugdant jaunuosius literatus?

— Savo pirmuosius kūrinėlius spausdinau Raseinių rajono laikraštyje „Naujas rytas". Prie redakcijos buvo susibūręs rajono literatų būrelis, kurio nariai kartais susirinkdavo pakalbėti apie draugų kūrybą. Susitikdavome ir su kitų rajonų literatais. Ir visi, be abejo, laukdavome mėnesinio literatūrinio puslapio.

Visam gyvenimui išliko ta pirmoji literatūrinė veikla, tas redakcijos darbuotojų dėmesys mūsų dar besiskleidžiančiai kūrybai. Todėl visur ir visada sakau, kad rajonų laikraščių vaidmuo ugdant savo literatų kūrybą yra didžiulis. Rajono laikraštis yra lyg ir pirmoji starto aikštelė. Skuodo rajono laikraštis išugdė tokius žinomus literatus, kaip R. Granauskas, S. Jonauskas, S. Bucevičienė, A. Strakšys; vis didesnio pripažinimo sulaukia Šakių rajono literatai.

Talentui (jeigu jis tikrai talentas) reikia padėti žengti pirmuosius žingsnius.

Jeigu talentas — tikras talentas, argi jam reikalinga pagalba?

— Atsakysiu ne savo, o Liudo Giros žodžiais, kuriuos jis yra rašęs Stasiui Zajančkauskui. „Žinokit, mielieji: ne visi, ir tikrieji rašytojai, iš karto ir vienodai pasireiškia. Yra, tiesa, tokių laimingųjų, kurie, jau 18-kos metų būdami, įgyja vardą ir garsą, parodo visai gerą formos valdymą. Tai žmonės arba ypatingai stiprių gabumų, arba iš pat mažens išaugę aukštos literatūrinės kultūros aplinkoj ir jai ypatingai jautrūs, arba tai gali būti dar vadinamieji vunderkindai. Kaip kad esti garsūs vaikai pianistai ir kitoki virtuozai, kurie tačiau paskiau kažkaip nutyla, nublunka ir, deja, pranyksta. Yra net tokių, kurių pirmieji bandymai visai nevykę, kurių poetinis ar kitoks kūrybinis talentas susiformuoja, pasireiškia gerokai pavėluotai".

Ką dar galima daugiau bepridėti?

Jonas MAČIUKEVIČIUS

LIETUVOS DIENOS UŽSIENIO ŠALYSE

Spalio pabaigoje Japonijoje buvo surengtos Tarybų Sąjungos dienos. Tarybų šaliai jose atstovavo Lietuvos TSR.

Geografiniu požiūriu Lietuva yra viena iš labiausiai nutolusių nuo Japonijos.

Lietuva ir Japonija, nors ir kukliai, tačiau pastoviai palaiko ekonominius ir kultūrinius ryšius. Lietuva į Japoniją siunčia pasaulinėje rinkoje gerai žinomas metalo apdirbimo stakles, maisto produktus, gintaro ir kai kuriuos kitus gaminius. Iš Japonijos gauna valcuotų juodųjų metalų, plieno vamzdžių, radijo aparatūros, galanterijos gaminių. Neretai Lietuvos koncertų salių scenose pasirodo japonų dainininkai ir muzikantai. Kasmet į lietuvių kalbą verčiama po keletą japonų rašytojų knygų, kurios išleidžiamos daugiatūkstantiniais tiražais.

Tarybų Sąjungos dienų metu pirmą kartą Japonijos salose koncertavo plačiai žinomas meno kolektyvas—nusipelnęs liaudies dainų ir šokių ansamblis "Lietuva". Japonijos sostinės žiūrovai ypač šiltai sutiko choreografinę kompoziciją "Lietuva", šokius ir kitus savito nacionalinio meno pavyzdžius. Gastrolių dienomis artistai iš Tarybų Lietuvos lankėsi Nagojoje, Hirošimoje, Totoryje, Numadzu ir kituose šalies miestuose.

Su įvairiapusiu Lietuvos gyvenimu japonus supažindino meninės fotografijos paroda. Veikė taip pat lietuvių liaudies meistrų kūrybos ekspozicija.

Tarybų Lietuvos vardas vis plačiau skamba įvairiose pasaulio šalyse. Vien per pastaruosius kelerius metus Lietuvai buvo patikėta surengti TSRS kultūros dienas Anglijoje, Škotijoje, Airijoje, Ganoje, Benino Liaudies Respublikoje, Prancūzijoje, Švedijoje, Austrijoje. Į minėtas šalis buvo išvykusios grupės kultūros ir meno veikėjų, liaudies ūkio specialistų ir lektorių, surengtos įvairaus žanro parodos apie Tarybų Lietuvą. Tai sudarė plačias galimybes supažindinti tų kraštų visuomenę su Lietuvos gyvenimu, ekonomikos ir kultūros pasiekimais.

V. Siudikas

Trakų ežeruose įvyko respublikinės jachtų ir burlenčių lenktynės. Jose trisdešimt jachtų ir dvidešimt burlenčių sportininkai varžėsi dėl Vilniaus kuro aparatūros gamyklos prizų. Komandomis laimėjo Kauno "Žalgirio" draugijos sportininkai.

Nuotraukoje: **Galvės ežere varžosi jachtos.**

A. Sabaliausko nuotrauka

Kauno "Dinamo" eksperimentiniame sporto gaminių fabrike pagal kauniečių specialistų sukurtą technologiją iš anglies audinio pradėta gaminti baidarių ir kanojų irklus. Jie yra keliais šimtais gramų lengvesni ir stipresni už anksčiau gamintus. Šiemet numatoma pagaminti keletą šimtų tokių irklų Tarybų Sąjungos ir "Dinamo" draugijos baidarių ir kanojų rinktinėms.

Nuotraukoje: **Naujuosius irklus demonstruoja inžinierė technologė Janina Petrovienė.**

K. Jurelės nuotrauka

IŠ ŽURNALISTO BLOKNOTO

KLASIŲ KOVOJE VIDURIO BŪTI NEGALI

Milano pakraštyje, ten, kur laukų erdvės nebepasiekia fabrikų dūmai, toliau nuo autostrados, iškilęs didingas, įdomios architektūros statinys. Kiekvienas Italijos turtuolis norėtų turėti tokį pastatą, suprojektuotą įžymaus Brazilijos miesto kūrėjo architekto Oskaro Nimejerio. O viena stambiausių Italijoje Mondadorio leidykla kaip tik įsikūrusi tokiuose rūmuose. 70 procentų šios leidyklos akcijų priklauso jos įkūrėjų Mondadorių šeimai.

Įsivaizduokime didelį stiklinį stačiakampį, kabantį ant gelžbetoninių konstrukcijų tarp dvidešimt trijų netaisyklingai išsimėčiusių kolonų. Pastatas tarsi sklando ore, tik stačiakampio galas priglusdamas prie žemės. Ir tik tam, kad pro tas atramas galėtų įeiti ir išeiti leidyklos darbuotojai.

Iš abiejų pusių tyvuliuojantys dideli tvenkiniai teikia grožį, poilsį, tarnauja oro kondicionavimui pastato viduje. Čia įsikūrusi galinga propagandos firma, savo rankose suglobusi didelę dalį populiariausių Italijos leidinių. Septyni tūkstančiai Mondadorio firmos tarnautojų ir darbininkų per metus išleidžia apie 5 tūkstančius įvairių leidinių — solidžius tražus turinčius žurnalus „Panorama", „Epoka", įvairių meno albumų.

Administracijos atstovai mums pabrėžė: leidykloje dirba krikščionių demokratų, komunistų ir kitokių partijų nariai, tačiau jį pati jokios politinės grupuotės neremia, yra nepriklausoma.

Apie ką tomis dienomis rašė „Panoramos" žurnalas? Pirmajame „Panoramos" viršelio puslapyje buvo išspausdinta šiurpi Palermo miesto prefekto Del la Kjezo nužudymo nuotrauka. Italijoje šis žmogus pelnė autoritetą savo drąsia kova prieš mafiją, vadinamąsias „Raudonąsias brigadas". Tame pačiame žurnale Kjezo bylą vedęs tardytojas kalbėjo, jog ši žmogžudystė — tai ne paprastas mafijos kerštas. Tai politinė žmogžudystė, kurios šaknų reikia ieškoti valdančiose šalies viršūnėse. Kiti žurnalai rašė apie brangstantį pragyvenimą ir didėjantį nedarbą.

Mums teko susipažinti su leidyklos specialiuoju korespondentu socialistinėms šalims Karlu Roseliu. Jo straipsniai apie šių šalių komunistų partijų veiklą ir jų santykius su Italijos komunistų partija buvo spausdinami ir TSRS žurnalistų sąjungos leidžiamame savaitraštyje „Za rubežom".

Nors leidyklos administracija aiškino mums esanti atsiribojusi nuo politikos, tačiau nori nenori savo leidiniuose ji turėjo rašyti apie krašto problemas, negalėjo nutylėti to, kas jaudina daugumą Italijos gyventojų. Kitaip kristų leidinių tiražai.

Mums būnant Italijoje, vyko Italijos komunistų laikraščio „Unita" šventė. Miestų aikštėse, ant pastatų sienų, viešbučiuose kabojo plačios šios šventės renginių programos, šūkiai, kviečiantys paremti komunistų partijos leidinį. Mondadorio leidykloje nematėme panašių šūkių, tačiau viename jos koridorių kabojo plakatas su Lenkijos „Solidarumo" vadeivos Valensos atvaizdu, raginantis remti šią antivalstybinę organizaciją. Tad kaip suprasti „nepriklausyma" jokiai politinei grupuotei?

Mondadorio leidykla išleidžia daug knygų vaikams. Pusė jų sukurtos pagal kitų kapitalistinių šalių, o ypač amerikietiškų komiksų, pavyzdžius. Tai pažiūrėti puošnūs, spalvingi leidiniai. Tačiau jie priminė man gėles leidyklos patalpose. Iš tolo jos atrodė labai gražios, egzotiškos, o, palietus jas, suprasdavai: nors ir meniškai padarytos, jos neturi nei Italijos žemės, nei jos žvdro dangaus kvapo.

Šio kvapo nejaučia ir dalis italų. Tarp nepakartojamų architektūros ir meno šedevrų, kurie žavi kiekvieną čionai atvykusį turistą, jiems šalta, nejauku. Tas grožis nublanksta, jei nebesitiki būti kuo nors naudingas savo tėvynei.

Vis didesnė šalies paauglių, jaunimo dalis, palikę tėvus, išskeliauja ieškoti laimės. Tų laimės ieškotojų mateme „Piace de mirakule" (Stebuklų aikštėje) Pizoje. Jų čia gausu dieną, kai saulė akinančiai apšviečia nuostabų architektūros ansamblį, kurį sudaro bažnyčia, krikštykla ir varpinė, dabar vadinama Pizos bokštu. Matydavom čia juos ir vakare, kai menulio šviesa tarsi pakeldavo nuo žemės Pizos bokšto kolonu ažūrą ir jis imdavo sklandyti tamsiai mėlyno dangaus fone.

Tačiau aikštėje susirinkusios merginos ir vaikinai vargu ar matydavo tas grožybes. Kaip ir Venecijos grožybių nepastebi ir dalis tenykščio jaunimo. Neišbudindavo jų iš sunkaus imigio nei gondoljerių dainos Venecijos lagūnose, nei keturi orkestrai, kiekvieną vakarą griežią itališkas melodijas San Marko aikštėje. Išsitiesę žolėje ar tiesiog ant asfalto, įsmeigę nieko nematančius žvilgsnius į nežinią, jie pasinerdavo į nebūtį. Narkotikai uždengdavo jiems realųjį pasaulį, atitolindavo nuo visų problemų.

Pizos bokštas dabar yra pasviręs į šoną 2 metrus ir 47 centimetrus. Mokslininkai ištyrė, jog jis buvo pastatytas ant paslankaus dirvožemio. Tačiau ne dosni ir turtinga Italijos žemė kalta, kad šių jaunuolių gyvenimas pakrypo pavojingiau nei Pizos bokštas. Vienas pasaulio stebuklų, didų tvirtinimu, dar laikosi ir nežinia kiek laikysis, į jį įkopti, nusipirkęs bilietą, gali kiekvienas turistas. Tačiau kaip išsilaikyti jaunam žmogui, jaučiančiam, jog gabumai, išsilavinimas ne visada užtikrina jam pastovų darbą, aprūpintą rytojų, kad tėvynei nereikia jo jėgų, energijos?

Apie šalies jaunimo problemas tarybinių žurnalistų spaudos konferencijoje „Unita" šventėje kalbėjo darbininkai, tarnautojai. Tie klausimai, be kita ko, buvo liečiami susitikime su įžymiu Italų rašytoju Karlu Bernariu Romoje.

Dar Musolinio juodmarškinių laikais jis pagarsėjo savo pirmąja knyga apie darbininkų klasę, antifašistiniais kūriniais. Ne vienoje savo knygoje Karlas Bernaris kelia opias socialines šiandieninės Italijos problemas. Jis žinomas kaip vaikų knygų autorius, publicistas. Karlas Bernaris į mano užrašų knygutę įrašė: „Linkėjimai „Tiesos" laikraščio skaitytojams labai naudingo susitikimo su tarybiniais žurnalistais proga. Norėčiau kuo greičiau apsilankyti Vilniuje".

Italijos darbo žmonės trokšta ramiai dirbti, gyventi, turtinti tuos meno lobynus, kuriais šiandien didžiuojasi visas pasaulis. Tam reikia duonos ir taikos. Apie taikos išsaugojimą daug buvo kalbama „Unita" šventėje. Į mus, tarybinius žurnalistus, paprasti italai visų pirma žiūrėjo kaip į atstovus šalies, kuri labai daug padarė, kad Žemės rutulio neužtemdytų juodi karo dūmai.

Taika — tai draugiški santykiai tarp tautų, pagalba vienų kitiems. Tos mintys buvo pakartotos Florencijos gamykloje „Nuove Pinjone". Septyni fabrikai, priklausą firmai, jau nuo 1954 metų yra užmezgę santykius su Tarybų Sąjunga. Beje, viename firmos įmonių buvo pagamintas pirmasis pasaulyje vidaus degimo variklis, pats galingiausias kompresorius. Jau du dešimtmečius „Nuove Pinjone" gamina įrengimus dujų ir naftos pramonei, dabar ir kompresorius dujų trasai, kuri perduos kurą iš Sibiro į Vakarų Europą. Erdviuose cechuose žmonių nedaug (iš viso septyniuose fabrikuose dirba 6500 darbininkų), bet gausu našios technikos, kuri pažymėta ir socialistinių šalių firmų ženklais. Čia darbininkai montavo kompresorių, kuris turėjo būti išgabentas į Orenburgą.

Kaip žinia, Vašingtonas šalims, gaminančioms įrengimus „Družbos" dujų trasai, sujungiančiai Sibirą su Vakarų Europa, bandė uždrausti tai daryti. Iškilo nemaža rūpesčių ir firmos „Nuove Pinjone" administracijai. Ji turėjo vykdyti savo įsipareigojimus Tarybų Sąjungai, o, antra vertus, nepaklusdama JAV spaudimui, rizikavo būti nubausta iš užjūrio. Po ilgų svarstymų nugalėjo sveikas protas. Mums esant Italijoje, eilinė kompresorių siunta iškeliavo į Livorno uostą. Jo dokininkai, visada pasižymėję pažangiomis tradicijomis, pasiskubino pakrauti įrengimus į laivus. Mus lydėjęs firmos atstovas Frančeskas Peverelis manė, kad ir likusieji įsipareigojimai Tarybų Sąjungai bus įvykdyti.

Nors ir kaip itikinėjo Mondadorio leidyklos atstovai esą neutralūs, jų pačių leidiniai rodė, kad šiandieniniame pilname prieštaravimų ir susidūrimų pasaulyje negalima stovėti nuošalyje nuo svarbiausių įvykių. Vidurio klasių kovoje nera ir negali būti. Anksčiau ar vėliau gyvenimas iškelia klausimą: su kuo mes — su pažanga ar reakcija? O Italijos darbo liaudis visada buvo kovos už pažangą avangarde.

Jūra BAUŽYTĖ
Roma—Vilnius

Naujos knygos

IŠLEIDO "MINTIS"

Genrikas Zimanas. **"KOLEKTYVAS" : esmė, struktūra, poveikis"** (85 psl.). Knygoje nušviečiamos teorinės, metodologinės kolektyvo sąvokos ir struktūros problemos, kurios siejamos su praktiniais darbo kolektyvų uždaviniais bei tikslais socialistinės visuomenės gyvenime.

Vytautas Landsbergis. **"Lietuvių folkloro teatras"**. (32 psl.). Informacinis spalvotomis nuotraukomis iliustruotas leidinys apie Lietuvos TSR liaudies buities muziajaus Liaudies muzikos teatro trupę.

Jadvyga Kisieliauskienė. **"Širvintų rajonas"** (48 psl.). Knygoje rašoma apie Širvintų rajono istorinę praeitį, šiandieninį ekonominį, kultūrinį gyvenimą, ateities perspektyvas. Iliustruota.

Eduardas Budreika. **"Verkių rūmai"** (62 psl.). Leidinyje pasakojama apie XVIII a. pabaigos—XX a. vertingą architektūros paminklą—Verkių rūmų ansamblį, nušviečiama šio ansamblio kūrimo istorija, išryškinamas meninių sprendimų savitumas, pateikiama naujų faktų, supažindinama su 1976 m. archeologinių kasinėjimų rezultatais.

"Trakai" (16 psl.). Nuotraukomis iliustruotas leidinėlis supažindina su miesto praeitimi, restauruota pilimi Galvės ežero saloje, dabartiniais Trakais, vaizdingomis apylinkėmis.

Iš vertimų pažymėtina :

Imanuelis Kantas. **"Grynojo proto kritika"** (621 psl.). I. Kanto (1724-1804) veikale dėstoma filosofinė teorija, turėjusi didelę reikšmę visos filosofijos raidai.

Bertranas Raselas. **"Religija ir mokslas"** (222 psl.). Žymus anglų filosofas, Nobelio premijos laureatas B. Raselas (1872-1970) knygoje pateikia plačią istorinę mokslo ir religijos kovos panoramą.

L. Dockienė

UŽ TAIKĄ, ŽMONIJOS LAIMĘ

Nuotraukoje : **Vilniaus TSRS 50-mečio kuro aparatūros gamykoje įvykusio mitingo salės vaizdas.**
A. Sabaliausko nuotrauka

Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos nusiginklavimo sesijos ir pasaulinės taikos tarybos sprendimu spalio 24-31 dienomis buvo paskelbta veiksmų už nusiginklavimą savaitė. Jos renginiuose Tarybų Lietuvoje, kaip ir visoje šalyje, aktyviai dalyvavo miestų ir kaimų darbo žmonės.

Pramonės įmonėse, statybų aikštelėse, ūkiuose, mokyklose ir mokslo įstaigose įvyko gausūs protesto prieš naujo karo grėsmę mitingai. Jų dalyviai griežtai pasmerkė imperialistinio pasaulio jėgas, kurios deda visas pastangas toliau didinti tarptautinį įtempimą, kurstyti naujus karus, kelti nerimą ir netikrumą milijonams paprastų darbo žmonių, karštai trokštančių taikos.

Tūkstantinis mitingas, skirtas Jungt. Tautų Generalinės Asamblėjos paskelbtai veiksmų už nusiginklavimą savaitei paremti, įvyko Vilniaus TSRS 50-mečio kuro aparatūros gamykloje. Jame dalyvavęs Lietuvos TSR Taikos gynimo komiteto pirmininkas, respublikos liaudies rašytojas J. Baltušis papasakojo apie tarybinių taikos šalininkų judėjimą, pranešė, kad po Kreipimusi J. T. Generalinės Asamblėjos XXXVII sesijai jau pasirašė beveik 100 tūkstančių Tarybų Lietuvos žmonių.

Mitinge dalyvavo Tarybinio taikos gynimo komiteto kvietimu Tarybų Sąjungoje viešintys Bangladešo taikos tarybos generalinis sekretorius Alis Aksada, Nikaragvos taikos komiteto viceprezidentas Chulijonas Koralesas, šio komiteto sekretorė Violeta Osegeda. Jie perdavė savo šalių taikos šalininkų sveikinimus tarybiniams žmonėms—nuosekliems kovotojams už taiką, tautų bendradarbiavimą, išreiškė įsitikinimą, kad taikos jėgos nugalės.

Priimtoje rezoliucijoje buvo pritarta Tarybinių taikos šalininkų judėjimo kreipimuisi. Kiekvienas gamyklos kolektyvo narys įsipareigojo dalį savo atlyginimo skirti į tarybinį taikos fondą.

— Per kelis taikaus darbo dešimtmečius mūsų miestas užgydė karo žaizdas, tapo augančiu respublikos pramonės centru,—pasakė Alytaus Lietuvos KP 60-mečio medvilnės kombinate įvykusiame mitinge įmonės darbininkas J. Navašinskas.—Tačiau Dzūkijos krašto žmonės niekada neužmirštą Pirčiupių tragedijos, fašistų piktadarybių. Visų dorų žmonių nerimą kelia tarptautinės padėties įtempimas, ginklavimosi varžybų spartinimas. Mes reikalaujame taikingomis derybomis išspręsti ginklavimosi problemas, pašalinti karo pavojų.

— Daugelis mūsų pamena šiurpius fašistinės okupacijos laikus,—kalbėjo Kauno P. Ziberto šilko kombinato pamaistrys, Socialistinio Darbo Didvyris E. Visockis.—Netoli mūsų pramoninio rajono veikusiame IX forto mirties lageryje hitlerininkai nukankino 80 tūkstančių tarybinių žmonių, Austrijos, Belgijos, ČSSR, Lenkijos, Prancūzijos ir kitų šalių piliečių, nuniokojo miesto pramonės įmones. Ir vėl militaristai žvangina ginklais, nori įstumti žmoniją į naujas karo nelaimes.

Mes griežtai smerkiama kurstytojišką JAV administracijos politiką, JAV militaristų nenorą taikiomis derybomis spręsti svarbias tarptautines problemas.

Visoje Lietuvoje vykusių mitingų dalyviai karštai pritarė taikingai Tarybų Sąjungos Komunistų partijos ir Tarybinės vyriausybės užsienio politikai, kuria siekiama sumažinti tarptautinį įtempimą, apriboti branduolinių ginklų gamybą, sustabdyti ginklavimosi varžybas.

V. Petkevičienė

Nuotraukoje: **Kolūkio visuomeninis prekybos centras.**
A. Dilio nuotrauka

Nebeliko vienkiemių Akmenės rajono Kivylių kolūkyje. Ūkio centrinė gyvenvietė planingai užstatoma. Asfaltuotos gatvės, daugelyje namų įvesti telefonai, vandentiekis. Neseniai statybininkai atidavė raktus nuo visuomeninio prekybos centro. Jame yra parduotuvė, valgykla, svetainė, taupomoji kasa, medicinos punktas. Yra ir erdvūs kultūros namai. Už kolūkio visuomeninio prekybos centro projektą, kurį sukūrė architektas V. Lisauskas ir konstruktorius J. Kertenis, sąjunginėje geriausių architektūros projektų apžiūroje paskirtas TSRS architektų sąjungos medalis.

DIDIS ŽMOGUS

"Laisvėje" su savo eilėraščiais A. Genio vardu pasirodžiau 1930 m. vasarį. Siunčiau rankraščius į Newarką—J. Kaškaičiui. Tiesiai laiškų redakcijon nepraleisdavo. Iš J. Kaškaičio gaudavau savo kūrinėlių iškarpas. Iš "Laisvės" išgirdau apie A. Bimbą. 1932 m. susirišau su slaptai veikiančiais darbininkais. Skaitydavau slaptas knygeles. Iš jų sužinojau : A. Bimba—puikus žurnalistas, pažangiečių veikėjas, kelių knygų autorius.

Štai 1936 m. Kaune tūnojau grotuotuose mūruose. Slaptai Kauno draugams pasiunčiau rankraštį : "Lietuvos rašytojų žingsnis pirmyn". Su entuziazmu nagrinėjau žurnalo "Literatūra" rašytojų kūrybą. Etiudą A. Bimba atspausdino "Šviesoje". Jis davė nuoširdžią įžangėlę. Autorius kali fašistiniams kalėjime. Nuoširdžiai nagrinėja rašytojus, prabilusius prieš lietuviškus fašistus. Taip pat redaktorius "Šviesoje" paskelbė ir mano eilėraščius : "Ant Nemuno ir Volgos kranto", "Keturi komunarai". Pasirašiau : A. Liūnietis. Bet pats šias publikacijas pamačiau tik 1945 m.

Štai buvo 1945 m. sausis. Kelias dienas neišeidamas iš spaustuvės, išleidau "Valstiečių Laikraštį". Buvau redaktoriaus pavaduotojas. Išgirdau : Kaune A. Bimba! Ir visas nemigas užmiršau. Sėdžiu teatre pustūkstančio vyrų ir moterų tarpe. Išėjo į sceną užjūrio svečias. Atsistojo prie mažo stalelio. Aukštas. Baltas veidas. Plaukai—sniegas. Bet amžiumi dar apyjaunis. Prabilo. Prabilo ir iš karto savo gražia kalba, gražia tarsena, oratorišku balsu užkariavo auditoriją. Pradėjo :

— Broliai lietuviai!

Priminė : apvažiavo didelę Lietuvos dalį. Oratorius su pasipiktinimu kalbėjo apie vokiškuosius okupantas. Jie kraštą nusėjo nekaltų aukų kauburėliais. Tęsė :

— Lietuva kaip milžinas gimsta iš pelenų ir griuvėsių.

Kas ją, kaip saulę, ant delno kelia? Darbo žmonės. Jie stato. Jie žemei gražina ugnį. Jie beria šviesą. O kas ją gesina? Tos tautos atplaišos, kurie talkininkavo hitlerininkams.

Publika klausėsi rimtai. Jo žodžius palydėjo audringais aplodismentais.

Vėl spaustuvėje. Redagavau ir laužiau laikraštį. Išgirdau : "Tarybų Lietuvos" redakcijon užsuko A. Bimba, J. Šimkus jam papasakojo apie savo žurnalistus.

Jis pabuvojo daugelyje Lietuvos vietų. Visur jį sutiko su gėlėmis. Didžiavosi, jis myli savo gimtą kraštą, lyg jame nuolatos gyventų.

"Laisvėje" dažniau spausdinaus 1930-1933 metais. Tai yra—ligi arešto. Iš už grotų į šį leidinį pateko eilėraštis "Čigonė".

1938 m. balandžio mėn. lyg žiburys audroje užgeso motušė. Jos garbei sueiliavau "Močia kapuos". Pasirašiau A. Liepsnionis. Redaktorius : R. Mizara parašą nubraukė. Galvojo : dėl parašo gali nukentėti autorius. 1940-1941 m. "Laisvė" mano kūrinius perspausdindavo iš Lietuvos spaudos. Karo metais vėl talkininkavau "Laisvei". Tas publikacijas labai jautriai sutikdavo redaktorius R. Mizara.

Grįžęs Amerikon A. Bimba išaudė puikią knygą : "Nemuno kraštas". Joje objektyviai, nuoširdžiai papasakojo apie naujo gyvenimo kūrėjus. Palietė ir rašytojus. Na ir mane. Laiškuose su dėkingumu užsimindavo : neužmirštu jo redaguojamos "Laisvės" ir "Šviesos".

Apie jį savo metu paskelbiau nuoširdžią apybraižą Rokiškio—jo tėviškės laikraštyje.

Taip, tai didis žmogus. Tai meistriškas žurnalistas. Jo išėjimas mane sujaudino, kaip už grotų 1938 metais sujaudino motinos mirtis, kaip 1945 m. sesės Agotos Kukankaitės nuo klasinio priešo žuvimas. Iš to sielvarto, lyg iš rožių, jo šlovei nupyniau vainiką. Tas vainikas visad žėrės.

A. Liepsnonis

ĮVYKIŲ PĖDSAKAIS

Rasistai—prieš pažangą

Johanesburge įvykusio daugiatūkstantinio mitingo dalyviai pagerbė Pietų Afrikos Respublikos profsąjungų aktyvisto Neilo Ageto atminimą. 28-erių metų baltaodis gydytojas N. Ageto buvo rasistų nužudytas kalėjime. Policija tvirtino, kad jis nusižudė po 9 savaites trukusio kalinimo. Tačiau dabar išaiškėjo nauji faktai, atskleidžiantys N. Ageto mirties aplinkybes.

Vyriausiasis Johanesburgo chirurgas parodė, jog ant N. Ageto kūno aptikti randai. 14 valandų prieš mirtį profsąjungų aktyvistas padarė raštišką pareiškimą, kad jį kankino elektros srove, tardė be perstojo 60 valandų, mušė.

Visuomenei reikalaujant, valdžia pradėjo tyrimą, bet daroma viskas, kad teisybė neiškiltų aikštėn. Valdžiai nepatogu patvirtinti, jog žiauriai susidorota su žmogumi, kuris vadovavo legaliai juodaodžių PAR gyventojų profsąjungai.

Prieš dvejus metus leisdama „juodųjų" profsąjungų veiklą, valdžia tikėjosi paversti jas savo įrankiu slopinant afrikiečių kovą prieš rasizmą. Tačiau „juodosios" profsąjungos nepasidavė šantažui ir ėmė ginti proletariato interesus. Nors jos jungia tik 14 procentų tamsiaodžių darbininkų, profsąjungų jėgą ir įtaką valdžia netruko pajusti.

PAR rasistus baugina ir siutina ne tik padažnėję streikai, išaugęs jų dalyvių skaičius. Profsąjungos vadovai atsisakė vadinamojo „juodojo nacionalizmo" idėjos. Jie vienijasi su visais šalies dirbančiaisiais, nepaisoma odos spalvos, jungiantis kovai su išnaudotojais. Dažni atvejai, kai baltieji pereina į juodųjų profsąjungas, nes mato jas atkakliau ginant darbo žmonių teises.

Įžiūrėdamas sau grėsmę, Pretorijos režimas nutarė susidoroti su afrikiečių profsąjungomis. Prieš jas buvo griebtasi represijų. Remiantis kovos su terorizmu „įstatymu", buvo suimta 300 profsąjungų vadovų, kurių niekaip negalima pavadinti teroristais. Apie dalies jų likimą uždrausta skelbti bet kokias žinias. Šitaip PAR rasistai stengiasi nepastatyti į nepatogią padėtį savo globėjus iš Baltųjų rūmų.

Vašingtone kalbama apie „norą paspartinti pozityvias permainas Pietų Afrikos Respublikoje", o iš tikrųjų R. Reigano administracija remia rasistus, palaiko ekstremizmą susidorojant su pažangiosiomis jėgomis.

„Morning star" (Londonas)

REMKITE LAIKRAŠTĮ "LAISVĘ"

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Quebec

Paspartinkime "Laisvės" vajų

"Laisvės" vajus jau eina prie pabaigos. Visa eilė laikraščio skaitytojų jau atsinaujino ir gražiai parėmė finansinį fondą. Bet dar keletas skaitytojų liko neatsinaujinusių ir laikraščio neparėmė. Pasistenkite tai nevilkindami atlikti. Labai prašome jūsų kooperacijos—pasiųskite patys, ar įteikite vajininkams. Vajininkai Jums už tai bus labai dėkingi, kad užvaduosite jų žygį.

Ligoniai

B. Malinauskienė, kurios sveikata jau seniai sušlubavo, pastaruoju laiku dar pergyveno ir nelaimę—puolė ir smarkiai užsigavo. Gydosi St. Cabrini ligoninėje.

* * *

Jonas Girdauskas puolė nuo laiptų ir nusilaužė ranką. Ir tai pasitaikė tuo laiku, kad ruošėsi persikelti į kitą namą—turėjo daug darbo.

* * *

Jau kelintu kartu, sunkiai susirgusį Julių Anioliauską išvežė į Lachines General ligoninę.

* * *

Adelė Kirkuvienė susirgusi ir guli Royal Victoria ligoninėje.

Visiems sergantiems linkiu greit pasveikti.

Išskrido į Floridą

Norėdamas pabėgti nuo žiemos šalčių, St. Virbalas su savo drauge ir Popurėlis, išskrido į šiltesnį klimatą—į Floridą.

Atšventė gimtadienį

Pas Marytę Šalčiūnienę susirinko būrys Anelės Mikulienės draugių, pasveikinti ir Anelei palinkėti ilgiausių metų jos gimtadienio proga; taipgi apdovanojo vertingomis dovanomis. Ir aš sakau—Happy Birthday tau, Anele! **P.**

Puikus parengimas

Lapkričio 14 d. įvyko gražus parengimas . . . pietūs J. S. Čičinskų puikioj rezidencijoj. Kadangi "Laisvės" vajus dar vyksta, tai buvo ir skirtas laikraščio "Laisvės" naudai. Mielai S. Čičinskienei su S. Petroniene ir talkininkėms už maistą dėkojame. Visi skaniai pasivalgėm. Ačiū visiems kas bet kuo nors prisidėjote prie gražaus pobūvio.

Be to, turėjome ir staigmeną. L. P. Kisieliai atšventė savo 40 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Liudas šventė savo jaunatvės 80 metų, ir 50 metų kai jiedu darbuojasi organizacijose.

Iniciatorė buvo Birutė Juraitytė, kuri labai gražiai apibūdino Jų darbus.

Tuojau pasirodė tortai. Mes sudainavome Ilgiausių Metų ir linkėjome jiems daug laimės. Labai gražiai padainavo porą dainelių sesutės Birutė ir Janina Juraitytės. Buvome jau labai seniai girdėję jas dainuojant, tai visi įvertinome kaip tikrą dovaną gavę.

Vieną tortą ir gėles aukojo A. Juškienė, už tai jai ačiū. O kas sunešė skanumynus ir laimikius, tai sunku išvardinti, taip pat visus darbininkus, kurie nuoširdžiai dirbo.

Turėjome net ir grybų, aukojo Ch. Yuška, tai taip pat retas dalykas.

Popietę praleidome labai gražiai ir linksmai.

O, Petrutei ir Liudui linkiu gražaus ir ilgo gyvenimo ir daug, daug laimingų metų sulaukti. Ačiū visiems, kurie dalyvavote tokiam puikiam parengime. **J-na**

Kasdien didėja darbo sparta Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statyboje. Ryšium su Ignalinos atominės elektrinės statyba ir tuo pačiu padidėsiančia elektros energijos gamyba, iškilo būtinumas statyti hidroakumuliacinę elektrinę, kad racionaliau būtų panaudojama energija. Didžiausio energijos pareikalavimo metu ši elektrinė galės operatyviai įjungti savo jėgą, o naktį stotis kaups energiją rytui.

Hidroakumuliacinė elektrinė, statoma prie Kauno marių, bus vamzdžiais sujungta su viršutiniu baseinu. Dieną iš viršaus tekantis vanduo suks turbinas ir gamins elektrą, o naktį atvirščiai—kėlimo siurbliais virtusios turbinos varys vandenį aukštyn.

Nuotraukoje: **Bendras hidroakumuliacinės elektrinės statybos vaizdas.** V. Gulevičiaus nuotrauka

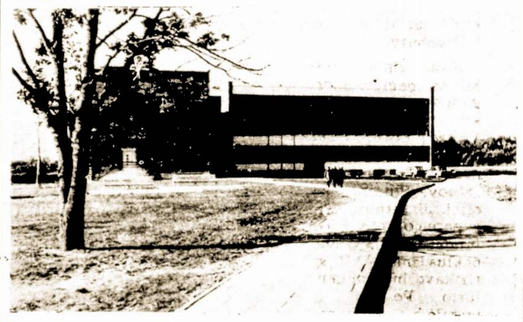

Šilutės rajone, Usėnuose, pastatyta nauja 720 vietų vidurinė mokykla. Čia moksleiviams sudarytos visos sąlygos gerai mokytis. Kabinetuose—patogūs baldai, šiuolaikinės mokymo ir vaizdinės priemonės. Mokykloje yra aktų ir sporto salės, 130 vietų valgykla.

Nuotraukoje : **Naujoji Usėnų vidurinė mokykla.**

V. Brajo nuotrauka

LONDON, ONT., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Povilas Maželis

Mirė 1980 m. lapkričio 11 d.

Nors jau praėjo 2 metai nuo tos dienos, kai brangus vyras ir tėvelis, mus palikai, kai taip netikėtai ir staigiai sustojo plakusi tavo jautrioji širdis, bet mūsų širdyse dar tas skausmas ir šiandien kankina.

Kol būsime gyvi lankysime tavo kapą ir gražiausiomis gėlėmis puošime.

Liūdi— **Žmona Valerija ir dukros su šeima Albertina, Walter, Richard ir Lucy Warren Lillian, Graham, Joanna ir Jamie Esler**

ŽVILGSNIS Į REALYBĘ

Žvėris suėda ką pasitvėręs
—Gamtoje vyksta kova už būvį.
Kas žiauresnis—žmogus ar žvėris?
Ar tvirtą atsakymą kas turi?

Valgome "steiką" labai gardžiai,
Kuris pagamintas iš lavono,
Ir siunčiame satelitus aukštai,
Žadančius sudegint viską atomu.

Jei nepaisei kai mama šnekėjo,
Kad už gobšumą baudžia pekla,
Jau ji virš mūsų galvų skrieja,
Jau turėtų būti aiškų gana.

Gamta davė žmogui aštrų protą,
Įgalino atskleisti paslaptis,
Kad lengviau gyventų buvo duota,
Ne gobšumui nešančiam mirtis.

Galvok iš naujo viską nuosekliai,
Kaip nukreipti technikos stebuklus
Žmogus gerovei, ne pražūčiai,
Nebūk, kaip vėjo blaškomas pūkas.

Nesakyk—esu tik trupinėlis.
Gamta širdingai meldžia tave
Padėt sustabdyti pamišėlius,
Išgelbėt planetą Žemę ir save.

A. L. Petrus

VAJUS

GAVIMUI "LAISVĖI" NAUJŲ SKAITYTOJŲ IR ATNAUJINIMUI UŽSIBAIGUSIŲ PRENUMERATŲ

VAJUS PRASIDĖJO RUGSĖJO 1 IR TĘSIS IKI ŠIŲ METŲ GRUODŽIO 31 D.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vajininkus ir labai laukiame naujų vajininkų. Gerai susiorganizuokime šiam darbui ir veikime su pirma vajaus dieną. Rūpinkimės aplankyti kuo daugiausia namų vajaus reikalu ir kalbinti žmones užsisakyti "Laisvę."

DOVANOS VAJININKAMS

1-ma $50; 2-ra $45; 3-čia $40; 4-ta $35; 5-ta $30; 6-tą $25; 7-ta $20; 8-ta $15; 9-ta $12; 10-ta $10.

KREDITAVIMO PUNKTAI

Kontestantams kreditavimo metodai tokie: už naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už atnaujintas prenumeratas 1 punktas nuo 25 centų. Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas 50 centų.

KREDITĄ UŽ AUKAS DUOSIME KONTESTANTAMS (VAJININKAMS) TIK JEIGU JIE PATYS PRISIŲS PINIGUS. PINIGAI GAUTI PER KITUS NEBUS KREDITUOJAMI VAJININKAMS.

$20,000 FONDAS

Apart įeigų už prenumeratas ir skelbimus, turime ieškoti kitokių šaltinių biudžeto sukėlimui, kad "Laisvė" gyvuotų. Per šį vajų sieksime ir vėl šiam svarbiam reikalui sukelti $20,000 fondą. Tai padarykime aukomis ir pelnu nuo parengimų.

Užsakykite "Laisvę" Savo Giminėms Ar Draugams Į Lietuvą. Jie Bus Jums Dėkingi Už Tą Dovaną

* * *

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje $12.00 metams, $6.50 pusei metų.
Kanadoje $15.00 metams, $8.00 pusei metų.
Lietuvoje $15.00 metams, $8.00 pusei metų
Kitur užsieniuose $15.00 metams, $8.00 pusei metų.

Visais vajaus reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

Malonus svečias iš Lietuvos

Lapkričio pradžioje su tarybinių turistų grupe Jungtinėse Amerikos Valstijose lankėsi Vilniaus "Vagos" leidyklos direktorius Algirdas Pekeliūnas. Keletą dienų svečias praleido ir Niujorke. Nežiūrint labai įtemptos programos, Algirdas Pekeliūnas rado galimybę apsilankyti "Laisvės" redakcijoje. Jį į susitikimą su laisviečiais atvežė prie Jungtinių Tautų akredituotas Lietuvos žurnalistas Sigitas Krivickas.

Draugas Pekeliūnas perdavė laisviečiams Tarybų Lietuvos rašytojų, kultūros darbuotojų linkėjimus. Jo vadovaujama "Vagos" leidykla kasmet išleidžia šimtais pavadinimų originalias lietuvių, kitų Tarybų Sąjungos tautų, užsienio rašytojų knygas. Jų tiražai dažnai viršija dešimt, dvidešimt tūkstančių kopijų. Su jais nė iš tolo negali lygintis išeivijoje išleidžiami čia gyvenančių rašytojų kūrybos tiražai, apsiribojantys vos keliais šimtais kopijų.

Svečias mums pasakojo, kad šiemet Lietuvoje labai gražus ruduo, todėl kolūkiečiams nebuvo keblumų sudoroti visą derlių, o tai reiškia ir gerą žemės ūkio planų įvykdymą, ir stiprų pagrindą ateinantiems metams.

Direktorius A. Pekeliūnas taip pat pažymėjo, kad įvairiu laiku "Vagos" leidykla yra išleidusi Rojaus Mizaros, Algirdo Margerio, Albino Morkaus, Eduardo Cinzo ir kitų žymių išeivijos rašytojų knygas. Taip jų geriausi kūriniai visiems laikams sugrįžo į gimtąją žemę. Susitikime dalyvavo "Laisvės" redaktorė Ieva Mizarienė, laikraščio direktorių tarybos pirmininkas Povilas Venta.

Vieną vakarą svečias taip pat lankėsi seniausio pasaulyje lietuviško "Vienybės" laikraščio, einančio jau 96 metus, redakcijoje. Jį maloniai priėmė šio laikraščio, leidėja Valerija Tysliavienė ir redaktorius Jonas Valaitis. Svečias turėjo retą progą pasiklausyti iš juostelės gyvo poeto Juozo Tysliavos balso. Šiemet Amerikoje ir Lietuvoje buvo plačiai paminėtos šio vieno žymiausių mūsų tautos poetų 80-osios gimimo metinės.

Palikusi New Yorką, ši tarybinių turistų grupė, kurioje buvo Algirdas Pekeliūnas, dar aplankė Buffalo, Clevelando, Detroito ir Washingtono miestus. **P. Akinis**

Miami, Fla.

MIRĖ JONAS ANDRUS

Ilgesnį laiką sirgęs lapkričio 10 d., grįžęs iš ligoninės, namuose mirė Jonas Andrus. Buvo gimęs 1891 m. vasario 5 d. Iš Lietuvos kilęs iš Salų valsčiaus, Rokiškio rajono. Į Ameriką atvyko prieš pasaulinį karą. Iš amato buvo siuvėjas.

Sulaukęs pensijos amžiaus atvyko ir nuolatiniai apsigyveno Miami, Fla.

Velionis buvo susipratęs lietuvis ir nuo jaunų dienų reiškėsi įvairiose progresyvių organizacijose ir aktyviai veikė L.S.Klube ir L.L.D. 75 kuopoj. Jis buvo ilgametis "Laisvės" skaitytojas ir rėmė pagal savo išgalę. Dar prieš mirtį paskyrė "Laisvei" ir "Vilniai" po šimtą dolerių.

Tar. Lietuvoje liko giminės, seserų dukterys Verutė Balkienė, Aldona Anruševičienė, Emilija Merkienė, Elena Tamošiūnienė ir daugiau tolimesnių giminių bei draugų. Ir čia paliko daug draugų bei bičiulių. Velionės pageidavimu jo palaikai tapo sukremuoti.

M. Iešmantienė

Darbas atneša naudą

Lapkričio 14 d. sekmadienį "Laisvės" salėje įvyko metinis "Laisvės" laikraščio koncertas ir balius. Koncertą atliko vietiniai menininkai. Buvo didelė garbė, kad koncerte dalyvavo svečias iš Tarybų Lietuvos kompozitorius-muzikas Algis Brazinskas.

Jau per daug metų "Laisvės koncertai ruošiami su vaišėmis. Maistą ir gėrimus, jau ne pirmą kartą aukoja Sofija Stasiukaitienė ir Adelė Rainienė. Juozas Lugauskas atnešė 2 bonkas stiprios, "Aido" choro mokytoja Mildred Stensler 1 bonką. Kaip ir kiekviename parengime, taip ir šiame "Laisvės" koncerte virtuvėje dirbo Onutė Babarskienė ir Nelė Ventienė, joms pagelbėjo Nastė Buknienė. Prie stalų patarnavo Aldona Katinienė, Adelė Lupsevičienė, Tessie Stoškienė, Nellie Shumbris, Sofija Stasiukaitienė prie bilietų. Vyrai, kurie prisidėjo darbu : Karolis Benderis; maistą atvežė Alekas Mitchell.

Be tų visų pasidarbavusiųjų būtų sunku surengti didesnius parengimus.

"Laisves" direktoriai tariame didelį ačiū Programos atlikėjams, maisto ir gėrimų aukotojams ir visiems darbininkams, kurie dirbo tame koncerte ir bankete, dėl to jis buvo sėkmingas. **L.D.T.**

St. Petersburg, Fla.

PRANEŠIMAS

Gruodžio 9 d. klubo susirinkimas ir valdybos rinkimas 1983 metams. Pradžia 10:30 val. ryto.

Gruodžio 11 d. LLD 45 kuopos susirinkimas ir rinkimas Valdybos 1983 metams. Pradžia 10 val. ryto. Prašom visus dalyvauti.

Įvyks 314-15 Ave. South.

V. Bunkienė

ATIDARYTA AUTOSTRADA TARP BERLYNO IR HAMBURGO

Bonn. — Pereitą šeštadienį abiejų Vokietijų susisiekimo ministrai dalyvavo ceremonijose, atidarant 160 mylių ilgio autostradą, kuri jungs Berlyną su Hamburgu. Kelias buvo statomas nuo 1978 m. ir Fed. Vokietijai kaštavo arti $500 milijonų. Demokratinė Vokietijos Respublika taip pat prisidėjo, bet nežymiai.

Apskaičiuojama, kad kasmet apie 800 tūkstančių sunkvežimių ir automobilių naudos tą kelią, važinėdami tarp Hamburgo ir Berlyno. Bet juo naudosis ir Demokratinės Vokietijos automašinos savo vidaus susisiekimui. Šis kelias sutrumpina vairuotojams laiką apie 90-čia minučių lyginant su ligšioliniu važiavimu keliais, vedančiais per miestus ir miestelius.

St. Nazaire, Prancūzija. — Lapkričio 19 d. iš šio uosto išplaukė Argentinos laivas "Bahia San Blas" su Prancūzijoje nupirkta karine medžiaga, penkiais Super Etendard bombonešiais ir nežinomu kiekiu Exocet raketų. Tai tos pačios rūšies raketos, kurios pataikė ir sunaikino britų naikintuvą "Sheffield" ir frachterį "Atlantic Conveyor" karo dėl Falkland-Malvinų salų metu.

Jungtinės Tautos. —D. Britanijos, JAV ir Tarybų Sąjungos ambasadoriai buvo susitikę su JT gen. sekretorium Javier Perez de Cuellar pasitarti dėl šios tarptautinės organizacijos biudžeto sumažinimo. Per pastaruosius penkerius metus JT išlaidos padidėjo 81 proc. iki $722 milijonų. 1983 m. biudžetas siekia $784 milj. JAV moka 25 proc., TSRS-13 proc. ir britai—4.6 proc. viso biudžeto.

MIAMI, FLA.

Antano Metelionio

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Gruodžio 1 d. sukanka 20 metų kai tragiška mirtis trafiko avarijoj iš gyvųjų tarpo atskyrė Antaną Metelionį amžinai. Jis mirė sulaukęs 25 metų amžiaus St. Petersburg, Fla.

Jau praslinko daug metų daug giminių bei draugų nebėra gyvųjų tarpe. Bet kurie esame jį prisimename su pagarba, kaip brangų draugą, kuris savo visą brandų gyvenimą buvo pašventęs pažangaus judėjimo labui. Jis pasiliks neužmirštamas draugų su kuriais jis veikė. Buvo visiems patikimas draugas nežiūrint jų idėjų bei įsitikinimų. Gaila jo jau nebėra.

JONAS SMOLENSKAS
Miami, Fla.

SAN LEANDRO, CAL.

Mirus

Juozui Karosui

reiškiu gilią užuojautą nuoširdžiai draugei, nepailstančiai visuomenės veiklos darbuotojai, velionio žmonai Ksaverai, Jo dukrai Eugenijai. Stanley ir jos šeimai, bei visiems jo artimiesiems ir draugams.

JONAS SMOLENSKAS
Miami, Fla.

MIAMI, FLA.

Mirus

Jonui Andriui

reiškiame nuoširdžią užuojautą velionio giminėms Tar. Lietuvoje Verutei Balkienei, Aldonai Andrusevičienei, Emilijai Merkienei, Elenai Tamošiūnienei ir visiems jo artimiesiems bei draugams.

N. A. Iešmantai	J. Smolenskas
J. Zutra	J. J. Stroliai
M. Kvietkas	M. Novicky
J. Krupp	Grace ir Peter Rušinskai
B. Rozovsky	Peter Gudelis
S. Stell	V. A. Nevins
S. Danis	J. Lazauskienė

A. Aimantienė

Nuoširdūs laisviečiai

Daug laisviečių, kurie per ilgus metus veikė ir dirbo organizacijose yra pergyvenę daug sunkumų ir asmeniškų nelaimių. Norisi priminti kelis organizacijų veikėjus, kurie dabartiniu laiku, del amžiaus ir nesveikatos nebegali prisidėti darbu, nors pagal išgalę "Laisvę" paremia finansiškai.

* * *

Prieš "Laisvės" metinį koncertą šeštadienį užsukome pas ilgamečius organizacijų veikėjus Bronę ir Walterį Keršulius. Jie sako : "Dabar vyksta "Laisvės" vajus sukėlimui finansų "Laisvei" išlaikyti ir sekmadienį įvyks koncertas. Labai gaila, kad mudu negalėsime dalyvauti, tai duodame $100 "Laisvės fondui". **P.V.**

Aplankėme laisviečius

Po įvykusio "Laisvės" koncerto pirmadienį vykome į Ronkonkoma, L. I. aplankyti Nelės tetos, kuri dabar randasi Smithtown General ligoninėje. Pakeliui užsukome pas gerus laisviečius Margaretą ir Leoną Jakštus.

Draugai nusiskundžia, kad ju gyvenimas pasidarė nuobodus ir liūdnas. Mažai kas atvažiuoja pas mus, sako jie, o mes irgi negalime niekur išvažiuoti, nes Leonas nebegali mašinos vairuoti, vaikšto su walkeriu pasiremdamas. Labai apgailestavo, kad negalėjo atvykti į "Laisvės" koncertą.

Kai gyvenome Brooklyne, nepraleisdavome "Laisvės" renginių.

Dabar gyvename toli, negalime atvykti, tai norime prisidėti "Laisvės" išleidimui $40 atsinaujindami "Laisvės" prenumeratą ($12) ir pridedame $28 auką.

Didelis ačiū visiems geriems laisviečiams už aukas ir sveikinimus. **P. V.**

Malonus laiškelis

Anne Yakštis rašo : "Siunčiu jums mano $10 čekį. Tai auka "Laisvei", norių prisidėti prie "Laisvės" sukėlimui $20,000. Lapkričio 16 d. būtų mano ir Prano vedybinio gyvenimo 40 metų sukaktis, tai sukakčiai skiriu $40. Jau prabėgo 15 metų, kai mirė mano mylimas vyras Pranas—jo mirties paminėjimui skiriu $15, ir už atnaujinimą "Laisvės" prenumeratos $12, o $3 kitoms išlaidoms."

Gavęs tą laiškelį ir čekį pradėjau galvoti, kad negali būti, kad mūsų Anne negalės dalyvauti metiniame "Laisvės" koncerte.

Prieš 44 metus jaunutė mergaitė Anne Vaznytė pradėjo dirbti Lietuvių Darbininkų Susivienijimo centro raštinėje, paskutiniais keliais metais ėjo centro valdybos sekretorės pareigas ir "Tiesos" angliškojo skyriaus redaktorės. Dabartiniu laiku yra iždininkė.

Anne Yakstis taipgi priklausė ir kitose organizacijose ir valdybose eidavo įvairias pareigas.

Per tuos ilgus metus Anne nepraleido nei vieno "Laisvės" nei kitų organizacijų parengimų.

Matyti šį kartą sveikata neleido dalyvauti "Laisvės" metiniame koncerte.

Linkime Annei sustiprėti ir atgauti sveikatą. **P.V.**

PAIEŠKO MOTERS

Julija Anskienė jau grįžo iš ligoninės, bet jaučiasi gana silpna. Būtų gerai jeigu atsirastų moteris, kuri pas Anskienę bent porą savaičių apsiimtų pagyventi. Jos adresas : 28 Euclid Ave., Brooklyn, N. Y. 11208

PRALEISTAS VARDAS

Prie išreikštų užuojautų Ievai Mizarienei ir jos šeimai mirus jos sesutei Marcelei ir broliui Charles, turėjo būti Paulinos Kolendo vardas. **Adm.**

GRAŽI TRADICIJA TĘSIAMA

Lapkričio 14 dieną Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 65-ųjų metinių proga "Laisvės" salėje įvyko tradicinis "Laisvės" metinis koncertas ir banketas.

Parengimo pirmininkė Ieva Mizarienė kreipėsi į susirinkusius trumpa įžangine kalba. Ji pabrėžė, kad ir šie, ir praėjusieji metai mums buvo jubiliejiniai. Pernai atšventėm "Laisvės", o šių metų pavasarį "Aido" choro septyniasdešimtmetį. Atrodytų, po tokių didelių renginių turėtų jaustis savotiškas atoslūgis, tačiau "Laisvės" skaitytojai ir rėmėjai, jos leidėjai, "Aido" choro dalyviai nenuleido rankų, aktyviai, su dar didesne emergija ėmėsi darbo.

Ieva Mizarienė pasakė, kad šis metinis koncertas—pirmasis, kai mūsų tarpe jau nėra buvusio vyriausiojo "Laisvės" redaktoriaus Antano Bimbos ir poeto, aktyvaus pažangaus judėjimo veikėjo Jono Juškos. Jų, o taip pat tomis dienomis mirusio TSRS vadovo Leonido Brežnevo atminimą susirinkusieji atsistoję pagerbė tylos minute.

Po ižanginio žodžio į sceną pakviečiamas "Aido" choras. Žvalus, jaunatviškai nusiteikęs, pasipildęs naujais nariais, šis nenuilstantis meno saviveiklos kolektyvas pelno kuo didžiausios meilės ir pagarbos. Jo vadovė ir dirigentė Milda Stenslerienė pakviečia akompanuoti chorui svečią iš Lietuvos, žinomą, populiarų kompozitorių Algimantą Bražinską. Pirmosios dainos "Tėvynė Lietuva", kurią atliko choras, autorius—Algimantas Bražinskas. Jaudinanti minutė ir autoriui, ir atlikėjams. Čia, toli nuo gimtosios Lietuvos, skamba melodija, kurią sukūrė, pirmą kartą savo talentingais pirštais išgavo iš instrumento šis žmogus, taip lengvai, su dideliu polėkiu akompanuojantis aidiečiams.

Algimantas Bražinskas 1961 metais baigė LTSR Konservatoriją ir per savo kūrybos dvidešimtmetį yra sukūręs daug gražios muzikos. Jo kūriniai melodingi, savitos harmonijos ir ritmikos. Jis sukūrė nemaža kantatų, simfoniją "HOMO sum", simfoninę poemą "Laimės žiburys", kamerinę simfoniją, koncertą fortepijonui ir orkestrui. Jis—daugelio sonatų, vokalinių ciklų, dainų, dramos spektaklių ir kino filmų muzikos autorius. Už kantatą "Brolių milžinų šaly" ir 7 balades mišriam chorui jam 1973 metais paskirta LTSR Respublikinė premija. 1975 metais Algimantui Bražinskui suteiktas LTSR nusipelnusio meno veikėjo vardas.

Tarp kitų dainų choras atliko ir dainą "Aidų aidai", kuri buvo sukurta specialiai "Aido" choro septyniasdešimtmečio proga ir pirmą kartą atlikta Vilniaus vyrų "Aido" choro dainininkų, minint niujorkiškio choro jubiliejų Vilniuje. Muziką V. Barausko žodžiams parašė A. Raudonikis. Tenka tik stebėtis, kaip per tokį trumpą laiką, vos per kelias repeticijas aidiečiai išmoko šią dainą ir taip gražiai, sutartinai ją sudainavo. Jautėsi, kad choras dainuoja su dideliu pakilimu, tad galima tikėtis, kad dar ilgai šis kolektyvas džiugins "Laisvės" renginių dalyvius savo gražiu dainavimu, supažindins juos su dauguma naujų dainų, gimusių tolimoje tėvynėje.

Po choro koncerto pirmininkaujanti pakviečia į sceną akredituotą prie Jungtinių Tautų žurnalistą Sigitą Krivicką. Jis pasakė, kad visi Tarybų Sąjungos laimėjimai yra pasiekti bendro atkaklaus visų tarybinių tautų darbo dėka. Darnioje jų šeimoje metai iš metų gražėja ir mums brangi Tarybų Lietuva. Kalbėtojas priminė, kad šių metų gruodžio pabaigoje bus minima dar viena žymi sukaktis—Tarybų Sąjungos įkūrimo 60-metis. Jį gražiais pasiekimais ekonomikoje, moksle, kultūroje pasitinka visos broliškos tarybinės respublikos.

Po to, pakaitom akompanuojant A. Bražinskui ir Aldonai Anderson, (Žilinskaitei), dainavo visiems gerai pažįstami solistai. Elena Brazauskienė, Amelia Young (Jeskevičiūte), A. Dupsha (Daukšys), Aldona De Vetsco (Klimaitė) ir Viktoras Bekeris. Be to, Aldona De Vetsco ir Viktoras Bekeris duetu sudainavo porą dainų.

Nuoširdžiais žodžiais į susirinkusius kreipėsi ir svečias, kompozitorius A. Bražinskas. Savo kalboje jis pasidžiaugė aidiečių darbštumu ir energija, palinkėjo visiems kuo geriausios sėkmės.

Visi renginio dalyviai sugiedojo Ilgiausių Metų ilgaamžiams "Laisvės" rėmėjams—Mildos Stenslerienės mamytei ir netrukus minėsiančiam savo šimtąjį gimtadienį L. Bikulčiui. Happy Birthday buvo sudainuota ir A. Bražinsko garbei, nes čia, Amerikoje, jam sukako 45 metai.

Po įdomių kalbų, dainų šeimininkės pavaišino susirinkusius skaniais pietumis. Nelei Ventienei ir Onutei Babarskienei gražiai talkino Tessė Stočkienė, Nastė Buknienė, Adelė Lupsevičienė, Nelė Shumbris ir kitos aidietės.

Kaip savo baigiamajame žodyje pažymėjo "Laisvės" bendrovės direktorių tarybos pirmininkas Povilas Venta, šis koncertas ir banketas pavyko puikiai. Už tai didelis ačiū jo organizatoriams, o taip pat ir visiems dalyviams, kurie visada remia "Laisvę", skaito ją ir mielai lankosi jos renginiuose.

Reporterė

Aukojo per "Laisvės" koncertą

Per tradicinį metinį koncertą Laisvės name, lapkričio 14 d. į "Laisvės" fondą sukėlėme sekamai:

Al ir Jo Skirmontai	$228.00
Algerd ir Sylvia Bukas	200.00
Profesorius Henry Yuska	100.00
Aido Choras per Nellie Venta	100.00
Walteris ir Bronė Keršuliai, proga Walterio 94 m. gimtadienio sukaktuvių	100.00
Anne Yakstis	58.00
Walter ir Amelia Yuskovic	40.00
Leo ir Margaret Jakštas, per Nellie Venta	40.00
Nellie ir Ed Shumbris	25.00
Robertas ir Helen Feiferiai	20.00
Ona Visockienė	20.00
U. Kamaitis per Nellie Venta	20.00
Marcelė Šukaitienė	20.00
Al Daukšys	20.00
Charles Bukas	20.00
Aldona ir Andy Anderson	20.00
Elena Brazauskas	10.00
J. ir A. Katinis prisiminimui tėvo Jurgio Bernoto	10.00
Juozapas iš Hartfordo	10.00
Feliksas ir Adelė Lupsevičiai	10.00
Adam ir Adele Stupur	10.00
Mečislavas Hacinkevičius	10.00
Viso	$1,091.00

Širdingai dėkojame.

ADMINISTRACIJA

LDS 1 ir 13 kuopų nariams

Gruodžio 12 d., 1 val. p. p., Laisvės name, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., įvyks LDS 1 ir 13 kuopų susirinkimas, kuriame bus išklausyti delegatų iš LDS seimo raportai ir bus renkamos abiejų kuopų naujos valdybos 1983 metams. Apkalbėsime praėjusį bazarą (flea market).

LDS 1 kp. Valdyba

MIRĖ ANNA SHOLL

Lapkričio 8 d., sulaukusi 63 m. amžiaus, mirė Anna Sholl-Šolomskaitė, kuri su savo mamyte Karolina gyveno Floral Park, N. Y. Velionės tėvas Domininkas Šolomskas per ilgą laiką dirbo "Laisvės" redakcijoje. Jis mirė 1976 metais.

Anna su savo mama per ilgus metus seniau priklausė Aido chorui.

Jos mamytei ir visiems artimiesiems reiškiame gilią užuojautą. **Red.**

BRIEFS

The Reagan administration's extreme emphasis on military spending—unprecedented in peacetime—is destroying the social budget, wiping out or slashing jobs and training, school lunches, food stamps and others. Even social security is threatened. A strong nation is created by employment, education, health, liveable cities and a prosperous countryside—not a Great Wall of offensive weapons.

* * *

An effective computer system for monitoring the health of Byelorussia's youngest citizens has been designed by scientists from the Byelorussia Research Institute. This system makes it possible to receive information on a daily basis from every part of the Soviet Republic on the incidence of disease among one-year-olds.

* * *

One of the radio commentators said that dying in New York is much more expensive than dying elsewhere. For instance to die in New York costs three times as much as it does in Florida.

* * *

People's Bazaar will take place at Unity Center—235 West 23 Street, Friday, December 3, 6—10 PM and Saturday, December 4, 12—9 PM.

* * *

New York Aido Chorus performed very well at "Laisvė's" Concert, Sunday, Nov. 14. The Chorus worked very hard for that affair.

Saturday, Nov. 20th Chorus got together to talk about the future plans and celebrate Thanksgiving together. It was very nice. Thanks to Nellie Venta and Anna Babarskas who always take care of the coffee table after rehearsal and make a good dinner for our last get-to-gether this year.

After the New Year we will start thinking about our Spring concert.

* * *

Miss World 1982 was crowned in London November 18th. She is Mariasela Lebron, 22, from the Dominican Republic. Second place went to Miss Finland, Sari Aspholm and third Miss United Kingdom, Delia Dolan.

Miss U.S.A., Luann Couchey from Dallas was not too far from the front runners but she was very angry about the strapless bathing suits they were required to wear.

"I'm being exploited," said the beauty, whose pastime is lifting weights.

Charges of racism were voiced against the organizers of the contest by Miss Zimbabwe, who claimed she had been pushed out of the picture. **Ilse**

Miss Dominican Republic, Mariasele Lebrun [center], Miss Finland, Sari Aspholm left and Miss United Kingdom Della Dolan at right.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

F. KLASTON
Huntington, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei, visam "Laisvės" personalui ir draugams. Jo darbai už pažangą liks visų prisimenami.

AL ir JO SKIRMONTAI
Brockton, Mass.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

EVA KRALIKAUSKAS
Lawrence, Mass.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu širdingą užuojautą jo žmonai—Ilsei, giminėms ir visiems artimiesiems.

JULIA LAZAUSKIENĖ
Lauderdale Lake, Fla.

Giliausia užuojauta draugei Ievai Mizarienei, mirus jos mylimam broliui

Charles Tamlyn-Tamulinas

RUDOLFAS BARANIKAS
MAY STEVENS
New York, N. Y.

SHALLOTTE, NO. CAROLINA

Mirus

Charles A. Tamlyn-Tamulinas

Reiškiame gilią užuojautą Jo žmonai Beryl, Jos šeimai taipgi sesutei Ievai Mizarienei ir broliui Juozui Tamulinui ir visiems giminėms bei draugams.

VALYS ir VERUTĖ BUNKAI
St. Petersburg, Fla.

MIRUS

Marcelei August ir Charles Tamlyn

Mielai Ieva Mizarienei, dėl sesutės ir brolio mirties reiškiu širdingą užuojautą Tau, Ievute ir šeimos artimiesiems.

JULIA LAZAUSKIENĖ
Lauderdale Lake, Fla.